

Załącznik nr 2
do Uchwały Nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet Łódzki

Data przeprowadzenia wizytacji: 9 – 10.12.2021 r.

Warszawa, 2021

Spis treści

---

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	10
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	18
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	24
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	28
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	33
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	36
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	37
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	41
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	42
Zalecenia	44
5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)	45
6. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel - ekspert PKA

członkowie:

1. dr hab. Witold Kowal – ekspert PKA
2. dr hab. Bogusław Plawgo – ekspert PKA
3. Tomasz Mrożek – ekspert PKA ds. pracodawców
4. Kamila Kucharyk – ekspert PKA ds. studenckich
5. mgr Hanna Chrobak – Marszał – sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami prowadzonym na Uniwersytecie Łódzkim została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie Uchwały nr 644/2021 Prezydium PKA z dnia 8 lipca 2021 r. w sprawie kierunków studiów wyznaczonych do oceny programowej w roku akademickim 2021/2022.

Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz pierwszy.

Zdalna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny. Przed wizytacją odbyło się zdalne spotkanie mające na celu wyjaśnienie wątpliwości oraz dyskusję na temat wstępnych wniosków. Wizytacja rozpoczęła się od Spotkania z Władzami Uczelni. Odbyły się również spotkania z przedstawicielami Samorządu Studenckiego, studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcy), a także Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Ponadto dokonano oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych, odbyły się zdalne hospitacje zajęć dydaktycznych oraz zdalny ogląd bazy dydaktycznej. Podczas spotkania podsumowującego pracę ZO dokonano oceny spełnienia standardów jakości kształcenia, sformułowano uwagi i rekomendacje, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarna i niestacjonarna	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	nauki o zarządzaniu i jakości (87%), ekonomia i finanse (7%), nauki prawne (3%), matematyka (3%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 182 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	720 godzin / 24 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów		
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	153	140
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ³	1942	1463
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	114	86
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	134	134
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	69	69

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁴ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione

⁴ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia dla kierunku przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami wynika ze strategii Uniwersytetu Łódzkiego w szczególności dotyczy to celu strategicznego 2, tj. „Realizacja nowoczesnego kształcenia opartego na badaniach naukowych i współpracy z otoczeniem”. Analiza Strategii Uniwersytetu Łódzkiego 2021-2030 wskazuje, że cele szczegółowe: 2.1 *Stać się podnoszenie jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji akademickiej* oraz 2.2 *Wzmacnianie kompetencji umożliwiających absolwentom znalezienie zatrudnienia zgodnego z oczekiwaniami* wskazują na silny wpływ strategii na wybór praktycznego profilu kształcenia. Ponadto, realizacja zapisów strategii Uczelni jest uwzględniana w zapisach zawartych w strategii Wydziału Zarządzania dotyczących w szczególności: współpracy z praktyką gospodarczą, tworzenia elastycznej oferty przedmiotów do wyboru oraz interdyscyplinarnego charakteru nauczania. W efekcie konstrukcja programu studiów na kierunku została podporządkowana całościowej koncepcji kształcenia na Wydziale Zarządzania, zgodnie z którą studia I stopnia mają charakter praktyczny. Na etapie projektowania oraz kolejnych modyfikacji programu, od momentu jego powstania w 2015 r., uczestniczyli wszyscy interesariusze wewnątrzni (kadra i studenci) oraz zewnątrzni – partnerzy z Rady Biznesu.

Kierunek jest przypisany do następujących dyscyplin: nauki o zarządzaniu i jakości, ekonomia i finanse, matematyka oraz nauki prawne. Należy dodać, iż wszystkie kierunki na studiach I stopnia przypisane do dyscypliny wiodącej nauki o zarządzaniu i jakości tworzą grupę kierunków „zarządzanie” i posiadają wspólny trzon programowy na I roku studiów.

Analiza programu studiów, w tym efektów uczenia się, w kontekście obowiązujących strategii uczelnianej (Strategia Uniwersytetu Łódzkiego) i wydziałowej (Strategii Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego) pozwala zauważyć, iż kierunek wpisuje się w przyjęte strategie, zwłaszcza w strategię wydziałową, sformułowaną dla kierunków studiów związanych z dyscypliną nauki o zarządzaniu i jakości.

Aktualny program kierunku został zatwierdzony Uchwałą nr 502 Senatu w 2019 r. W ramach sformułowanej koncepcji kierunku przyjęto określony profil kierunku, cele kształcenia, wizję absolwenta, jak również sformułowane zostały efekty uczenia się. Kierunek jest realizowany na stacjonarnych i niestacjonarnych studiach I stopnia o profilu praktycznym. Zasadniczym celem kierunku jest kształcenie osób zdolnych do uruchomienia i prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej oraz specjalistów w zakresie: przedsiębiorczości i innowacji, doradztwa w rozwoju firmy oraz realizacji polityki przedsiębiorczości i programów unijnych. Cele kształcenia na kierunku koncentrują się zatem na budowaniu efektów uczenia się w zakresie podejmowania działań związanych z tworzeniem i prowadzeniem samodzielnej działalności gospodarczej, zarządzaniem innowacjami oraz doradztwem dla firm, a także uwzględniają postęp w działalności zawodowej i gospodarczej właściwy dla kierunku. Dla tak określonych celów kształcenia sformułowanych zostało 35 efektów uczenia się (w tym 14 efektów w zakresie wiedzy, 14 w zakresie umiejętności i 7 w zakresie kompetencji społecznych). Relatywnie wysoki udział liczbowy efektów uczenia się związanych z umiejętnościami jest uzasadniony, w świetle przyjętego praktycznego profilu kształcenia. Analiza treści efektów uczenia się pozwala zauważyć pewne braki w ich charakterystyce,

które dotyczą ich sposobu formułowania, oznaczenia zakresu głębi wiedzy, właściwego przyporządkowania do kategorii efektów PRK, czy też kompletności. Z tego powodu rekomendujemy dokonanie korekty sformułowanych efektów uczenia się, w celu ich dopasowania do obowiązujących aktualnie regulacji.

Zgodnie z przyjętymi charakterystykami PRK dla Poziomu 6, na studiach I stopnia efekty uczenia się powinny zakładać opanowanie wiedzy poznawczej w stopniu „zaawansowanym” (P6S_WG), tymczasem niektóre z opisanych dla kierunku efektów wiedzy akcentują poziom podstawowy wiedzy (patrz 08I-1P_W01, 08I-1P_W02, 08I-1P_W05, 08I-1P_W08, 08I-1P_W14). W odniesieniu do opisu innych efektów wiedzy, często ten poziom wiedzy nie jest charakteryzowany (np. 08I-1P_W03, 08I-1P_W06, 08I-1P_W07, 08I-1P_W09). Analiza samych treści efektów wiedzy pozwala zauważyć, iż niemal wszystkie efekty opisywane są ściśle w odniesieniu do problematyki związanej z przedsiębiorczością lub zarządzaniem innowacjami. Z drugiej strony warto zwrócić uwagę, iż w opisie kierunku zwraca się uwagę na interdyscyplinarność wiedzy, jej łączenie z wiedzą z zakresu psychologii, socjologii, antropologii, ekonomii, filozofii, statystyki i innych obszarów (patrz RS zał. 2.1). Takich efektów wiedzy w programie studiów kierunku nie ma. Warto także zwrócić uwagę, na różny poziom szczegółowości opisu efektów wiedzy. Nadmierny poziom szczegółowości opisu niektórych efektów wiedzy prowadzi do ich dzielenia, np. efekty wiedzy 08I-1P_W07 i 08I-1P_W08 są niepotrzebnie rozbite, gdyż oba odnoszą się do tworzenia, kreowania i rozwoju organizacji, sygnalizując osobno problematykę regulacji i zasad oraz instytucji wsparcia. Analizując sformułowane efekty wiedzy należy zwrócić uwagę, iż kontekst wiedzy nie zawsze został właściwie scharakteryzowany. W ramach sformułowanych efektów wiedzy 9 efektów zostało zaklasyfikowanych do kategorii zakres i głębia wiedzy (P6S_WG) oraz 5 do kategorii kontekst (P6S_WK). Efekty wiedzy kategorii kontekst (P6S_WK) powinny charakteryzować aspekty uwarunkowań i skutków działalności zawodowej, fundamentalne dylematy współczesnej cywilizacji oraz zasady tworzenia i rozwoju przedsiębiorczości. Trzy efekty wiedzy (08I-1P_W10, 08I-1P_W13 i 08I-1P_W14), zaklasyfikowane do kategorii P6S_WK, ten kontekst wiedzy akcentują zbyt słabo.

W ramach charakterystyk umiejętności sformułowanych zostało 14 efektów, w tym 11 efektów kategorii wykorzystania wiedzy (P6S_UW) i 3 komunikowania się (P6S_UK). W tej grupie nie został przedstawiony żaden efekt z kategorii organizacji pracy (P6S_UO), czy też uczenia się (P6S_UU). Tego rodzaju efekty pojawiają się, ale zostały błędnie zaklasyfikowane do charakterystyk kompetencji społecznych (08I-1P_K01) lub zostały sformułowane jako efekty mieszane dwóch różnych charakterystyk, tj. umiejętności i kompetencji społecznych (patrz 08I-1P_K05, 08I-1P_K07). Analiza treści efektów wskazanych jako umiejętności pozwala zauważyć, iż niektóre z tych efektów są bardzo bliskoznaczne, np. 08I-1P_U01 i 08I-1P_U08. Wskazane umiejętności odnoszą się do organizacji i akcentują podobne umiejętności (rozumienia, analizy i diagnozy), które opisywane są dla zjawisk ekonomicznych vs. zjawisk gospodarczych.

W grupie charakterystyk odnoszących się do kompetencji społecznych zostało sformułowanych 7 efektów uczenia się, które zostały zaklasyfikowane do różnych kategorii tych charakterystyk. Jeden z efektów (08I-1P_K01) został źle zaklasyfikowany (tj. P6S_UU). Według przypisanego mu kodu, powinien znaleźć się w grupie charakterystyk umiejętności. Dwa inne efekty uczenia się zostały zaklasyfikowane jako mieszane, przypisane jednocześnie do charakterystyk umiejętności i kompetencji społecznych (tj. 08I-1P_K05, 08I-1P_K07). Pierwszy z nich (08I-1P_K05) został przypisany do trzech kategorii, tj. uczenia się (P6S_UU), rola zawodowa (P6S_KR) i krytyczne podejście (P6S_KK). Analiza jego treści nie pozwala zakwalifikować go do żadnej z tych kategorii. W opisie tego efektu wskazuje się bardziej na aspekty umiejętności i wiedzy. Z tego powodu ten efekt

uczenia się jest błędnie zaklasyfikowany. Także niewłaściwie został przyporządkowany inny efekt kompetencji (tj. 1P_K07). Został przypisany do kategorii umiejętności – organizacja pracy (P6S_UO) i kompetencji społecznych - rola zawodowa (P6S_KR). Analiza treści tego efektu pozwala uznać go za kompetencje społeczne, ale w kategorii odpowiedzialność (P6S_KO). Za niewłaściwe należy także uznać przypisanie dwóch innych efektów z charakterystyk kompetencji społecznych, tj. 08I-1P_K02 i 08I-1P_K06. Pierwszy z nich (08I-1P_K02) został przypisany do dwóch kategorii kompetencji społecznych (P6S_KR i P6S_KK), przy czym niewłaściwe jest zaklasyfikowanie go do kategorii krytyczne podejście (P6S_KK). W jego charakterystyce nie ma takiego akcentu. Opis drugiego z tych efektów (08I-1P_K06) jest sformułowany bardzo niejednoznacznie, a jego przyporządkowanie do kategorii P6S_KO jest niewłaściwe. Bardziej zasadne byłoby odniesienie go do umiejętności (aspekt uczenia się).

W ocenie kompletności efektów uczenia się należy stwierdzić, iż w zestawie efektów uczenia się dla kierunku brakuje charakterystyki umiejętności w kategorii organizacji pracy (P6S_UO), które to powinny być istotne dla tego kierunku. Inne efekty zostały określone i co najwyżej wymagają wskazanych powyżej korekt.

Analiza całości efektów uczenia się pozwala uznać, iż opisane charakterystyki są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscyplin, do których kierunek jest przyporządkowany. Sformułowane efekty uczenia się są także zgodne ze stanem praktyki w obszarach działalności gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwego dla tego kierunku. Opisane efekty uczenia się uwzględniają umiejętności praktyczne, komunikowania się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej właściwej dla kierunku. Sformułowane efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia i pozwalają na stworzenie systemu ich weryfikacji.

Rekomenduje się przypisanie charakterystyk efektów uczenia się w celu ich dostosowania do aktualnie obowiązujących regulacji, w zakresie:

- modyfikacji charakterystyk efektów uczenia się w celu właściwego odzwierciedlenia stopnia zaawansowania efektów wiedzy poznawczej;
- modyfikacji wskazanych w analizie stanu faktycznego efektów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w celu dopasowania ich do kategorii, do których zostały przypisane;
- uzupełnienie efektów uczenia się o brakującą kategorię umiejętności organizacji pracy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia dla kierunku wynika ze strategii Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2021-2030 oraz strategii Wydziału Zarządzania. Na etapie projektowania oraz kolejnych modyfikacji programu, od momentu jego powstania w 2015 r., uczestniczyli wszyscy interesariusze wewnątrzni (kadra i studenci) oraz zewnątrzni – partnerzy z Rady Biznesu. Kierunek studiów jest przypisany do dyscyplin: nauki o zarządzaniu i jakości, ekonomia i finanse, matematyka oraz nauki prawne.

Dla kierunku zostały sformułowane kierunkowe efekty uczenia się w zakresie wymaganych charakterystyk PRK dla poziomu 6. Są one zgodne z aktualnym stanem wiedzy i uwzględniają

umiejętności praktyczne specyficzne dla kierunku. Zasadnicze braki dotyczą nieprawidłowości charakterystyk tych efektów w kontekście obowiązujących przepisów. Nieprawidłowości te dotyczą:

- niewłaściwego odzwierciedlenia stopnia zaawansowania wiedzy (08I-1P_W01, 08I-1P_W02, 08I-1P_W05, 08I-1P_W08, 08I-1P_W14), który został określony w przypadku wskazanych efektów wiedzy jako „podstawowy”;
- niewłaściwego przyporządkowania efektów uczenia się do odpowiednich charakterystyk PRK, co w szczególności dotyczy efektów umiejętności i kompetencji społecznych (08I-1P_K01, 08I-1P_K02, 08I-1P_K05, 08I-1P_K06, 08I-1P_K07);
- braku wśród sformułowanych efektów uczenia się charakterystyk umiejętności w kategorii organizacji pracy (P6S_UO).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

W Uniwersytecie Łódzkim przygotowanie programów i planów studiów jest podporządkowane regulacjom ogólnouczelnianym, które zawarte są w uchwałach Senatu Uczelni oraz zarządzeniach Rektora. Dla programów kierunków takimi regulacjami są: Uchwała Senatu nr 620/2019 oraz Zarządzenia Rektora nr 9/2017 oraz 53/2019. W ramach obowiązujących na Uczelni procedur programy studiów są opiniowane przez Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowe Rady Samorządu Studenckiego oraz Rady Wydziałów. Ostateczną decyzję w sprawie zatwierdzenia programu studiów podejmuje Senat.

Obowiązujące aktualnie programy studiów kierunku został zatwierdzony Uchwałą nr 502 Senatu UŁ z 14.06.2019 r. oraz Uchwałą Rady Wydziału Zarządzania nr 21/JK/2019 z dnia 13.05.2019 r. W zatwierdzanych programach studiów na rok 2020/2021 uwzględniono m.in. poziom studiów, profil, formy studiów, zasadnicze cele kształcenia, efekty uczenia się, plany studiów, obciążenia studenta (punkty ECTS), podział na przedmioty obowiązkowe i do wyboru oraz proces prowadzący do uzyskania efektów uczenia się. Zgodnie z obowiązującymi na Wydziale regulacjami treści programowe (zajęcia) objęte planem studiów dzielą się na:

- przedmioty standardowe dla wydziału,
- przedmioty kierunkowe,
- przedmioty do wyboru kierunkowe,
- przedmioty do wyboru zewnętrzne,
- wykłady i przedmioty do wyboru oryginalne.

Cechą wspólną dla wszystkich kierunków studiów Wydziału Zarządzania jest program 1. roku studiów. Obejmuje on 11 zajęć (m.in. *ekonomię, matematykę i statystykę w zarządzaniu, podstawy*

działalności biznesowej, podstawy zarządzania, rozwój umiejętności profesjonalnych, narzędzia informatyczne w zarządzaniu, podstawy marketingu, podstawy zarządzania procesami operacyjnymi, prawo cywilne i handlowe, społeczne aspekty zarządzania, wprowadzenie do finansów i rachunkowości). Na 2 i 3 roku studiów I stopnia realizowane są dopiero kierunkowe treści programowe. W ramach 4. i 6. semestru, studenci kierunku mają możliwość dokonania wyboru 6 przedmiotów, w tym trzech w 4. semestrze (po jednym z przedmiotów kierunkowy i zewnętrznych oraz jeden wykład do wyboru oryginalny) oraz trzech w 6. semestrze (po jednym z przedmiotów kierunkowy, oryginalny i zewnętrznych). W ofercie kierunku nie ma zaplanowanych specjalności, tym samym w programie studiów nie występują przedmioty specjalnościowe.

Analiza treści programowych pozwala zauważyć, iż na 1. roku studiów, w największym zakresie realizowane są zajęcia właściwe dla nauk o zarządzaniu i jakości (w programie studiów do tej grupy można zakwalifikować 7 z 11 przedmiotów realizowanych na 1. roku studiów). Pozostałe przedmioty klasyfikują się do nauk społecznych (w tym dyscyplin ekonomia i finanse oraz prawo). W ramach przedmiotów kierunkowych (na 2. i 3. roku studiów), realizowane treści programowe są ściśle związane z problematyką przedsiębiorczości lub zarządzania innowacjami. W zakresie zajęć do wyboru, w ofercie programowej znajdują się 3 przedmioty do wyboru kierunkowe, 9 wykładów do wyboru oryginalnych (oferowanych do wyboru w 4. semestrze), 19 przedmiotów do wyboru zewnętrznych oraz 11 przedmiotów do wyboru oryginalnych (oferowanych do wyboru w 6. semestrze). Przedmioty do wyboru klasyfikowane jako przedmioty zewnętrzne stanowią zbiór przedmiotów kierunkowych z innych kierunków studiów realizowanych na Wydziale Zarządzania. Wykłady i przedmioty do wyboru oryginalne stanowią dodatkową propozycję zajęć całego Wydziału. Oferta zajęć do wyboru jest zatem dość bogata (w sumie 42 przedmioty), ale należy zwrócić uwagę, iż zdecydowana większość z nich obejmuje treści z innych kierunków niż przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami.

Na kierunku za kluczowe efekty uczenia się uznaje się:

- w zakresie wiedzy: 08I-1P_W06; 08I-1P_W07; 08I-1P_W08; 08I-1P_W01; 08I-1P_W05; 08I-1P_W10; 08I-1P_W11;
- w zakresie umiejętności: 08I-1P_U02; 08I-1P_U07; 08I-1P_U01; 08I-1P_U03;
- w zakresie kompetencji społecznych: 08I-1P_K01; 08I-1P_K06; 08I-1P_K02; 08I-1P_K03; 08I-1P_K07.

Wskazane powyżej efekty uczenia się realizowane są najczęściej (najliczniej) na zajęciach zaplanowanych dla kierunku. Pozostałe efekty uczenia się są wskazywane rzadziej. Realizacja wskazanych powyżej efektów uczenia się odbywa się przede wszystkim w czasie zajęć z przedmiotów kierunkowych.

Oceniając całościowo treści programowe kierunku należy stwierdzić, iż są one kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się

W programie studiów zakłada się, iż student zrealizuje 182 punkty ECTS (zarówno na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych). Student kierunku realizuje od 29 do 32 punktów ECTS w semestrze, a w skali roku od 60 do 61 punktów ECTS. Program studiów obejmuje 1942 godziny zajęć na studiach stacjonarnych i 1463 godzi na studiach niestacjonarnych. Dla każdej formy zajęć zaplanowano 720 godzin praktyk. Na studiach stacjonarnych liczba zaplanowanych semestralnie godzin zajęć waha się od 184 (w semestrze 6.) do 312 (semestrze 2.). Na studiach niestacjonarnych liczba zaplanowanych semestralnie godzin zajęć waha się od 108 (w semestrze 6.) do 180 (semestrze 1.). W przypadku obu form studiów zwiększone obciążenia liczbą godzin zajęć mają miejsce

w semestrze 5., co wynika z realizacji praktyk (w wymiarze 720 godzin) i wówczas studenci studiów stacjonarnych realizują 750 godzin zajęć, a studiów niestacjonarnych (738). Analiza programu studiów kierunku pozwala uznać, iż liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich jest prawidłowa i zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. W ramach kalkulacji obciążenia pracą studenta na poszczególnych zajęciach uwzględnia się pracę własną studenta, która obejmującą bieżącą lekturę literatury, poszerzanie wiedzy, przygotowanie zadań i prezentacji na zajęcia oraz przygotowanie prac etapowych (np. projektów). Kalkulacja tych obciążeń jest prawidłowa.

Zgodnie z przyjętym programem kierunku na studiach I stopnia realizowane treści programowe dzielą się na:

- treści ogólne (standardowe dla wydziału), realizowane na 11. przedmiotach, za co student uzyskuje 58 punktów ECTS,
- treści kierunkowe (obowiązkowe), realizowane na 11. przedmiotach, za co student uzyskuje 55 punktów ECTS,
- treści kierunkowe do wyboru (3. przedmioty, z których należy wybrać 2), za co student uzyskuje 12 punktów ECTS,
- treści inne, do wyboru (39. przedmiotów, z których student musi wybrać 4.) za co student uzyskuje 15 punktów ECTS,
- praktyki, za które student uzyskuje 24 punkty ECTS,
- język obcy w biznesie, studenci mają możliwość wyboru jednego z 5. oferowanych języków obcych (7 punktów ECTS),
- seminarium licencjackie (11 punktów ECTS),
- wychowanie fizyczne (zajęć na studiach stacjonarnych).

Analiza powyższego programu studiów pozwala zauważyć, iż realizacja treści kierunkowych stanowi największe obciążenie pracą studentów. W programie kierunku stwarza się studentom możliwość wyboru zajęć zgodnie ze swoimi zainteresowaniami w wymaganym wymiarze oraz według zasad, które pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.

Również sekwencja zajęć, a także dobór form zajęć i liczba godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Studenci kierunku na 1. roku studiów realizują zajęcia ogólne (standardowe dla Wydziału), a dopiero w kolejnych latach kształcą się w zakresie treści kierunkowych, odbywają praktyki i seminaria dyplomowe (licencjackie).

Na kierunku 25 przedmiotów ma kształtować umiejętności praktyczne (patrz RS tab. 4). Do tej grupy zaliczone zostały wszystkie zajęcia kierunkowe, 8 zajęć z grupy przedmiotów standardowych dla Wydziału oraz 3 kierunkowe przedmioty do wyboru. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne obejmują 134 punkty ECTS (tj. 73,6% ogółu punktów ECTS). Wszystkie przedmioty mają zaplanowane ćwiczenia audytoryjne lub warsztaty, lub ćwiczenia informatyczne. Część z tych zajęć jest realizowana wyłącznie w formie ćwiczeń lub warsztatów. Należy zatem uznać, iż spełniony jest wymagany dla profilu praktycznego udział zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. Zajęcia te realizowane są w warunkach właściwych dla danego zakresu zawodowego.

W programie studiów zaplanowane są zajęcia z języka obcego w biznesie. Zajęcia te realizowane są na 2. i 3. semestrze studiów w wymiarze 120 godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 72 na studiach niestacjonarnych. Na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych prowadzone są zajęcia z języków: angielskiego, niemieckiego, francuskiego, rosyjskiego i hiszpańskiego. W programie studiów, poza lektoratami, nie zostały zaplanowane inne zajęcia w języku obcym. W ostatnim czasie Rada Wydziału

Zarządzenia pozytywnie zaopiniowała postanowienie o włączenie przedmiotów realizowanych w języku obcym do oferty kierunków realizowanych na Wydziale (Uchwał RW 6/JK/2021).

Rekomenduje się:

- wprowadzenie do oferty kierunku zajęć (przedmiotu) kierunkowego realizowanego w języku obcym, co pozwoliłoby rozwijać umiejętności komunikowania się w języka obcego, biznesowym.

Zgodnie z wymaganiami, na kierunku prowadzone są zajęcia z dziedziny nauki społeczne. Nie są natomiast realizowane zajęcia z nauk humanistycznych.

Rekomenduje się:

- Wprowadzenie do programu studiów przedmiotu z zakresu nauk humanistycznych.

Na kierunku wykorzystuje się różnorodne metody kształcenia, które zapewniają możliwość osiągnięcia efektów uczenia się, w tym umiejętności praktycznych. Metody podające realizowane są na wykładach, które stanowią 27% godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 22% godzin zajęć na studiach niestacjonarnych. Ta forma zajęć najczęściej jest uzupełniana ćwiczeniami lub warsztatami. Zajęcia realizowane wyłącznie w formie wykładowej dotyczą jedynie 3 przedmiotów z grupy zajęć standardowych dla wydziału (tj. *ekonomia, prawo cywilne i handlowe oraz społeczne aspekty zarządzania*). Z drugiej strony, część zajęć jest realizowana wyłącznie w formie ćwiczeń audytoryjnych (tj. *rozwój umiejętności profesjonalnych, innowacje w rozwoju biznesu oraz biznes plan*), warsztatów (tj. *sieci współpracy oraz przedsiębiorczość w sektorze kreatywnym*) lub ćwiczeń informatycznych (tj. *narzędzia informatyczne w zarządzaniu oraz zarządzanie projektami innowacyjnymi*). Analiza sylabusów tych przedmiotów pozwala zauważyć, iż w przypadku niektórych z wymienionych powyżej przedmiotów, część z zaplanowanych tam zajęć (tematów) ma na celu kreowanie wiedzy studenta, np. na ćwiczeniach z *biznes planu* wielu tematów zajęć przypisane zostały wyłącznie efekty wiedzy jako efekty uczenia się. Podobne sytuacje ma miejsce także w *zarządzanie projektami innowacyjnymi*. Inna obserwacja jest taka, iż w sylabusie z ćwiczeń audytoryjnych *innowacje w rozwoju biznesu* wskazuje się na wykład problemowy jako jedną dwóch metod dydaktycznych (obok metody studium przypadku), a cały przedmiot jest realizowany jako ćwiczenia audytoryjne. W takim przypadku należy rozważyć uzupełnienie ćwiczeń o wykład.

Rekomenduje się:

- wprowadzenie wykładu jako uzupełnienia ćwiczeń audytoryjnych dla zajęć z przedmiotów *biznes plan, zarządzanie projektami innowacyjnymi* czy też *innowacje w rozwoju biznesu*.

Zajęcia realizowane w formie ćwiczeń, warsztatów i ćwiczeń komputerowych obejmują 28% godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 22% godzin zajęć na studiach niestacjonarnych. Pozostała pula godzin zajęć jest realizowana w formie seminariów, lektoratów oraz praktyk. Należy zwrócić uwagę, iż udział praktyk jest wysoki i sięga 41% godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 52% godzin zajęć na studiach niestacjonarnych.

Na ćwiczeniach i warsztatach wykorzystuje się różnorodne metody poszukujące, co zawarte jest w sylabusach tych przedmiotów. Należy do nich m.in. studium przypadku, metoda projektu, giełda pomysłów (burza mózgów), dyskusja panelowa, dyskusja referatu i inne. Ich wykorzystanie świadczy, iż na kierunku uwzględniane są nowe osiągnięcia dydaktyczne do wspomaganie procesu nauczania. Metody te stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie nauczania. Stosowane metody dydaktyczne pozwalają na przygotowanie studentów do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych.

Warto jednak zauważyć, iż udział ćwiczeń informatycznych (komputerowych) jest relatywnie niewielki i wynosi 3% godzin zajęć na studiach stacjonarnych i 2% godzin zajęć na studiach niestacjonarnych. Na przykład, zaskakujące jest to, iż ćwiczenia z przedmiotu *matematyka*

i statystyka w zarządzaniu w całości realizowane są jako ćwiczenia audytoryjne. Współcześnie, dość powszechne staje się wykorzystywanie pakietów statystycznych, które wymagałyby uzupełnienia zajęć z tego przedmiotu ćwiczeniami informacyjnymi (komputerowymi). Warto jeszcze zauważyć, iż w sylabusach niektórych zajęć (np. *rozwój umiejętności profesjonalnych*) przewiduje się kształtowanie umiejętności związanych z prezentacjami czy też komunikowaniem się w biznesie. Wykorzystanie zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych zapewniłoby lepsze przygotowanie studentów do działalności zawodowej, umożliwiając wykonywanie czynności praktycznych w sposób innowacyjny.

Rekomenduje się zwiększenie udziału ćwiczeń informatycznych, które zwiększą umiejętności wykorzystania zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowych związanych z kierunkiem.

Realizowany aktualnie program studiów nie przewidywał początkowo zajęć prowadzonych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W okresie poprzedzającym stan pandemii przewidywano, iż z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość realizowane będą wyłącznie zajęcia przez studentów rozpoczynających studia, takie jak kursy z zakresu BHP i ppoż., własności intelektualnej i prawa autorskiego (obowiązkowe) oraz przysposobienia bibliotecznego (dla chętnych). Kursy te studenci są zobowiązani zaliczyć w pierwszym semestrze studiów. Dodatkowo, studenci rozpoczynający zajęcia mają obowiązek wykonania zdalnego testu diagnostycznego z języka nowożytnego, w celu określenia ich poziomu zaawansowania i przyporządkowania do właściwej grupy na zajęciach z języka obcego. Jak można zauważyć, w tamtym okresie metody i techniki kształcenia na odległość były wykorzystywane pomocniczo.

W okresie pandemii wprowadzone zostały przepisy odnośnie realizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Uzupełniły one wcześniejsze regulacje dotyczące e-learningu, a ich wprowadzenie wynikało z panującej sytuacji. Od marca 2020 r. do końca semestru letniego 2021 r., wszystkie zajęcia, w tym zaliczenia i egzaminy oraz obrony prac dyplomowych, prowadzone były za pośrednictwem narzędzi kształcenia na odległość. Wydział dość płynnie przeszedł na realizację zajęć z wykorzystaniem nowych metod i technik kształcenia na odległość. Do prowadzenia zajęć na odległość wykorzystywane były przede wszystkim aplikacja do komunikacji bezpośredniej MS Teams oraz platforma edukacyjna Moodle. Na potrzeby sprawnej realizacji procesu nauczania w okresie pandemii zostały wprowadzone specjalne regulacje (Zarządzenie nr 174 Rektora z 18.09.2020 r., Zarządzenie nr 78 Rektora z 11.01.2021 r., Zarządzenie nr 78 Rektora z 13.01.2021 r.). Regulowały one nie tylko sposób działania Uniwersytetu Łódzkiego w okresie pandemii, ale także sposób weryfikacji efektów uczenia się przy wykorzystaniu komunikacji elektronicznej oraz sposób przeprowadzenia egzaminów dyplomowych z wykorzystaniem tej komunikacji.

Od września 2021 r., czyli nowego roku akademickim, realizacja zajęć odbywała się w systemie mieszanym, tzn. wykłady były realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a ćwiczenia i warsztaty były realizowane stacjonarnie. Studenci zostali poinformowani o możliwych scenariuszach realizacji zajęć w Komunikacie Rektora z 30.07.2021 r. Wobec zwiększającej się skali zakażeń wirusem COVID, na Wydziale Zarządzania powrócono do realizacji wszystkich zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Na kierunku, w celu umożliwienia uzyskania kompetencji w zakresie opanowania języka obcego na poziomie B2 prowadzone są lektoraty z jednego języka obcego. Na tych zajęciach jako metody dydaktyczne stosowane są: lektura zalecanej literatury, wykonywanie zleconych zadań domowych, przygotowanie projektów, przygotowanie prac pisemnych, prowadzenie dyskusji podczas zajęć.

Metody te pozwalają na przygotowanie studentów do opanowania języka obcego na wymaganym poziomie.

Regulacje funkcjonujące na Uczelni umożliwiają dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Dla realizacji tych potrzeb stworzone zostały indywidualne ścieżki kształcenia opisane w Regulaminie studiów UŁ (Uchwała Senatu 449/2019, 118/2021), takie jak: indywidualny plan i program studiów, indywidualna organizacja studiów, przesunięcie terminów składania egzaminów lub zaliczeń kończących przedmiot, zgoda na roczne rozliczenie efektów uczenia się, urlopu od zajęć. W celu dostosowania procesu nauczania do potrzeb osób z niepełnosprawnością przygotowano zostały stosowne struktury (Akademickie Centrum Wsparcia UŁ) oraz regulacje, tj. Regulamin przyznawania wsparcia oraz wydawania dotacji na zadania związane z zapewnieniem osobom z niepełnosprawnościami warunków do pełnego udziału w procesie przyjmowania na studia, do szkół doktorskich, kształcenia na studiach i w szkołach doktorskich lub prowadzenia działalności naukowej w Uniwersytecie Łódzkim (Zarządzenie 85 Rektora z 2019 r.) Studenci z tego rodzaju potrzebami mają możliwość uzyskiwania porad (informacji) oraz różnego rodzaju udogodnień w czasie studiowania m.in. prawo do uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w formie alternatywnej oraz korzystania z różnych form wsparcia, jak np. tłumaczy języka migowego lub asystentów osoby z niepełnosprawnością. Aktualnie, na kierunku studiuje 1 osoba, która uzyskała stypendium dla osób niepełnosprawnych.

Praktyki zawodowe realizowane są zgodnie z Zarządzeniem Nr 82 Rektora z dnia 20.01.2021 w sprawie: organizacji studenckich praktyk zawodowych w Uniwersytecie Łódzkim i Statutem Uniwersytetu Łódzkiego przyjętym Uchwałą nr 440 Senatu UŁ z dnia 27.05.2019 (ze zm.). Za prawidłową realizację praktyk ze strony Uczelni odpowiada, Wydziałowy Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk Zawodowych oraz opiekun kierunkowy, natomiast ze strony jednostki opiekun praktyk. Praktyka zawodowa realizowana jest dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych podczas V semestru studiów (6 -m-cy - 720 godzin). Dla praktyk zawodowych przypisano łącznie 24 ECTS, co oznacza 30 godzin na punkt, a więc jest prawidłowa. Efekty uczenia się zostały przedstawione w sylabusach. Sylabusy zawierają metodologię oceniania oraz warunki zaliczenia przedmiotu. Ilość opiekunów praktyk oraz ich kompetencje umożliwiają prawidłową realizację praktyk. Opiekunowie posiadają doświadczenie w realizacji procesu praktyk. Umiejscowienie praktyk w planie studiów jest prawidłowe.

Podstawowym założeniem praktyk zawodowych jest aktywne uczestnictwo w procesach funkcjonowania organizacji, uzyskanie umiejętności praktycznych z zakresu szeroko rozumianego zarządzania, pobudzenie aktywności indywidualnej studentów, przy równoczesnym rozwijaniu w nich przedsiębiorczości, pogłębienie umiejętności w zakresie wykonywanych czynności na poszczególnych stanowiskach pracy oraz przygotowanie studenta do wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce gospodarczej co jest zgodne z kierunkowymi efektami uczenia się. Zgodnie z programem praktyk studenci zapoznają się z organizacją i jej funkcjonowaniem w warunkach współczesnego otoczenia, co w szczególności obejmuje realizację celów, które wskazują na umiejętność:

- realizacji podstawowych funkcji zarządczych, takich jak planowanie, organizowanie, motywowanie i kontrola,
- rozpoznania i zarządzania takimi zasobami organizacji, jak zasoby ludzkie, finansowe, rzeczowe i informacyjne rozpoznania i oceny otoczenia organizacji,
- rozpoznania i wyróżnienia podstawowych procesów organizacyjnych,
- rozpoznania i oceny pozycji konkurencyjnej organizacji,

- wykonywanie konkretnych zadań w określonych komórkach organizacyjnych,
- poznanie systemu zarządzania organizacją i zrozumienie wzajemnych powiązań poszczególnych podsystemów,
- poznanie zakresu tematycznego działania komórek,
- w przypadku jednostek administracji publicznej działów związanych z: systemem finansowania jednostki, zarządzaniem mieniem komunalnym, gospodarowaniem zasobami, gospodarką przestrzenną lub działalnością inwestycyjno-budowlaną,
- poznanie procesu planowania i monitorowania działalności danej komórki organizacyjnej, uwzględniając system obiegu dokumentów i raportowania,
- zapoznanie się z realizacją praktycznych działań takich jak analizy i projekty.

Praktykę zawodową studenci realizują w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach związanych z kierunkiem studiów, których przedstawiciele zasiadają w Radzie Biznesu jak Ceramika Paradyż S.A, jak również firmy współpracujące z Uczelnią, będące na spotkaniu z ZO jak ABASTRA sp. z o.o. czy BFF POLSKA S.A. Profil działalności w/w firm umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk. Studenci we własnym zakresie wyszukują firmy, organizacje do odbycia praktyki. W przypadku problemu ze znalezieniem miejsca odbycia praktyki, opiekun praktyk wskazuje miejsce odbycia praktyki z pośród współpracujących na stałe przedsiębiorstw i instytucji. Opiekunowie praktyk prowadzą hospitację miejsc odbywania praktyk w celu zweryfikowania ich prawidłowego przebiegu. Na dokumentację związaną z odbywaniem praktyk składają się następujące dokumenty:

1. Skierowanie na praktykę,
2. Porozumienie o prowadzenie praktyki,
3. Dziennik praktyk,
4. Oświadczenie o ubezpieczeniu od następstw nieszczęśliwych wypadków,
5. Sprawozdanie z osiągniętych efektów uczenia się.

W dzienniku praktyk dokumentowany jest przebieg praktyk. Weryfikacja i ocena efektów uczenia odbywa się na podstawie dziennika praktyki oraz sprawozdania studenta z odbytej praktyki zgodnie z instrukcją na stronie internetowej "Zaliczenie praktyk w COVID". Taki system, w okresie trwającego stanu epidemii, zapewnia prawidłowy proces weryfikacji efektów uczenia się. Zarządzenie w sprawie organizacji studiów w części dotyczącej praktyk zawodowych przewiduje dodatkowo możliwość zaliczenia praktyk zawodowych na podstawie umowy o pracę, prowadzonej działalności gospodarczej, stażu organizowanego przy udziale Urzędu Pracy itp. Regulamin praktyk przewiduje dla każdej formy aktywności zawodowej pod kątem zaliczenia jej w poczet praktyki zawodowej, wykaz niezbędnych dokumentów, za pomocą których następuje poprawna i kompleksowa weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się.

W trakcie wizytacji uzyskano wyjaśnienia, iż żaden student nie złożył wniosku o zaliczenie praktyki odbywanej na Wydziale. W sporadycznych przypadkach studenci uzyskali zaliczenie praktyki na podstawie wykonywanej pracy. Zaliczenie praktyk na podstawie wykonywanej pracy nie budzi wątpliwości co do uzyskanych efektów uczenia się i jest uzasadnione w czasie pandemii gdzie wiele firm ograniczyła przyjmowanie studentów na praktyki. Niemniej jednak praktyka zawodowa powinna odbywać się ramach zajęć ujętych w programie studiów w związku z powyższym rekomenduje się dostosowanie uregulowań wewnętrznych w tym zakresie wraz z wprowadzeniem narzędzi mających na celu ewaluację praktyk oraz możliwość dokonywania oceny przez studentów.

Na kierunku organizacja studiów regulowana jest Regulaminem studiów oraz zarządzeniami Rektora (patrz Zarządzenie nr 154 Rektora UŁ z 2020 r.), uchwałami Rady Wydziału Zarządzania oraz

zarządzeniami Dziekana Wydziału. Na ich podstawie ustalony jest tzw. kalendarz roku akademickiego, wyznaczający czas trwania poszczególnych semestrów (zimowego i letniego), terminy sesji egzaminacyjnej, dni wolnych od zajęć dydaktycznych oraz przerw: zimowej, międzysemestralnej, wiosennej oraz wakacji letnich. Harmonogram dotyczy zarówno studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. W każdym semestrze odbywają się zapisy na zajęcia do wyboru zgodnie z przedstawioną ofertą, a szczegółowe informacje o terminach zapisów oraz samych przedmiotach zamieszczone są na stronie internetowej. Wybrane przez studentów zajęcia (tzw. przedmioty do wyboru) są uruchamiane po wypełnieniu określonych w zapisach limitów osób (min. 20 osób).

Liczebność grup studenckich w zależności od formy zajęć regulowana jest przez Regulamin pracy (Zarządzenie nr 107 Rektora z 2019 r.). Na kierunku, na studiach stacjonarnych średnia liczebność grup wynosi 20 osób, zaś na studiach niestacjonarnych wynosi średnio 24 osoby (na 1. roku, na którym zajęcia odbywają się w ramach Grupy kierunków zarządzanie) i ok. 19 osób na kolejnych semestrach. Wykłady odbywają się łącznie dla całego roku. Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku między godziną 8.00 a 20.00. Na studiach niestacjonarnych zajęcia planowane są w obrębie 13-15 zjazdów i odbywają się w soboty i niedziele. Aktualnie, na studiach niestacjonarnych realizowane są zajęcia jedynie dla 3. roku kierunku. Zgodnie z planem 5 semestru, studenci realizują praktyki i zajęcia seminaryjne. Sposób organizacji zjazdów nie budzi zastrzeżeń.

Rozkłady zajęć publikowane są każdorazowo z odpowiednim wyprzedzeniem, jeszcze przed rozpoczęciem semestru. Informacje te są komunikowane na stronie Wydziału Zarządzania oraz aplikacji mobilnej (WZmobi). Na dwa tygodnie przed sesją jest udostępniony studentom na stronie Wydziału kalendarz sesji ze szczegółowymi informacjami o terminach egzaminów.

Stosowana na Wydziale Zarządzania organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się. Rozplanowanie zajęć w ramach semestrów są prawidłowe i umożliwiają efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Przewidziany został odpowiedni czas na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się, który umożliwia weryfikację tych efektów. Studenci w odpowiednim terminie otrzymują informację zwrotną o uzyskanych ocenach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Program kierunku uwzględnia treści zgodne z efektami uczenia się i jest zgodny z zakresem dyscyplin do których kierunek został przypisany. Program ten uwzględnia wymagane obciążenia pracą studentów, udział zajęć do wyboru oraz zajęć kształtujących umiejętności praktyczne. W programie studiów przewidziane zostały zajęcia umożliwiające uzyskanie kompetencji w zakresie komunikacji w języku obcym. Zaplanowane metody kształcenia zostały dobrane w sposób poprawny i stymulują studenta do aktywnego udziału w procesie nauczania. W organizacji procesu nauczania uwzględniono możliwości dopasowania procesu nauczania do indywidualnych potrzeb studentów, w tym potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Organizacja procesu nauczania umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach, samodzielne uczenie się oraz sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się.

Na kierunku, stwierdzono duży nacisk na praktyczne przygotowanie zawodowe, które odbywa się w warunkach, które należy uznać za właściwe dla zakresu działalności zawodowej oraz umożliwiających nabycie umiejętności praktycznych, niezbędnych do poruszania się na rynku pracy. Praktyki zawodowe umożliwiają studentom zapoznanie się z zasadami funkcjonowania firm i instytucji, w których odbywa się praktyka jako potencjalnego miejsca zatrudnienia. Praktyki zawodowe odbywają się w przedsiębiorstwach i instytucjach posiadających odpowiednią infrastrukturę i wyposażenie umożliwiające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Organizacja i nadzór nad realizacją praktyk zawodowych odbywa się w oparciu o sformalizowane zasady.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

W świetle analizowanej dokumentacji warunki rekrutacji na studia stanowią rozwiązania ogólnouczelniane, które są regulowane uchwałami Senatu (aktualnie Uchwałą nr 750 Senatu z 15.03.2021 r., Uchwałą nr 205 Senatu z 18.06.2021 r.). Dokumentami uzupełniającymi wymienione powyżej regulacje są uchwały rad wydziałów (w przypadku kierunku Przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami stanowi ją Uchwała nr 8/JK/2021 z 26.04.2021 r.). W regulacjach tych określone są optymalne limit dla kierunku, minimalna liczba studentów dla uruchomienia kierunku oraz kryteria przyjęcia na studia. Innym dokumentem regulujący proces rekrutacji jest Regulamin postępowania rekrutacyjnego (Uchwała nr 391 Senatu z 2014 r.). W ramach tego regulaminu wskazuje się obowiązki i uprawnienia kandydata, obowiązki komisji rekrutacyjnej i podkomisji. Do przeprowadzenia rekrutacji powoływana jest zarządzeniem Rektora komisja rekrutacyjna wraz z podkomisjami rekrutacyjnymi prowadzącymi postępowanie rekrutacyjne na poszczególne kierunki studiów. W procesie rekrutacji wykorzystywany jest system Internetowej Rejestracji Kandydatów UŁ. Wszystkie informacje dotyczące procesu rekrutacji, między innymi wymagania stawiane kandydatom, warunki rekrutacji, czy kryteria kwalifikacji kandydatów na studia publikowane są w Portalu Rekrutacyjnym Wydziału Zarządzania dostępnym na stronie Wydziału oraz na stronie ogólnouniwersyteckiej. Na kierunku podstawowymi kryteriami przyjęcia na studia są wyniki matur z dwóch wybranych przedmiotów (geografii, historii, informatyki, matematyki, WOS, a nawet biologii, fizyki i chemii) i języka obcego nowożytnego. Zgodnie z Regulaminem studiów na 1. rok studiów student może być przyjęty tylko w drodze postępowania rekrutacyjnego, w trybie określonym przez zasady przyjęć na studia. O przyjęcie na studia I stopnia mogą ubiegać się absolwenci szkół średnich posiadający świadectwo dojrzałości, a w przypadku ukończenia szkoły średniej zagranicą dokumentem uznawanym za równoważny temu świadectwu. Ostateczny wynik w procesie kwalifikacyjnym uzyskiwany jest na podstawie sumy wyników z przedmiotów określonych zasadami

rekrutacyjnymi. W ramach limitu przyjęć przyjmowani są kandydaci z najwyższą punktacją. Na studia niestacjonarne I stopnia kandydat rekrutuje się na Grupę kierunków zarządzanie i dopiero na drugim semestrze studiów dokonuje wyboru kierunku (np. przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami). W minionym roku akademickim (2020/2021) studenci 1. roku studiów niestacjonarnych, studiujący Grupę kierunku zarządzanie nie zapisali się w wystarczającej liczbie na kierunek przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami, co skutkowało tym, iż kierunek nie został uruchomiony (aktualnie, na studiach niestacjonarnych odbywają się jedynie zajęcia dla 3. roku tego kierunku).

W świetle zestawionej dokumentacji należy uznać, iż warunki rekrutacji są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Całą procedurę należy uznać za bezstronną i zapewniającą kandydatom równe szanse w podjęciu studiów.

Przed rozpoczęciem studiów studenci zostali poinformowani o warunkach realizacji zajęć w roku akademickim 2021/2022 (Komunikacie Rektora z 30.07.2021 r.), a nowo przyjęci studenci są informowani o oczekiwanych wymaganiach i wsparciu uczelni w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

W ramach Uczelni wypracowane zostały zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się zdobytych poza systemem studiów, co reguluje Uchwała Senatu nr 507 z 2015 r.). Przyjęte rozwiązania nie budzą zastrzeżeń. W tym zakresie zostały wypracowane odpowiednie struktury (np. Uczelniany Zespół ds. Potwierdzania Efektów Uczenia się) i regulacje szczegółowe (tj. wydziałowe systemy PEUS). Jak do tej pory, na kierunku nie były prowadzone przyjęcia na studia w ramach potwierdzenia efektów uczelni się, co wynika z braku zainteresowania kandydatów potwierdzaniem efektów uczenia się zdobytych w ten sposób.

Przeprowadzona analiza dokumentacji pozwala na dokonanie pozytywnej oceny procedur uznawania efektów uczenia się uzyskiwanych w innych uczelniach, w tym uczelniach zagranicznych. Procedury potwierdzania tego rodzaju efektów są określone. Odpowiednie regulacje przygotowane zostały dla programów ERASMUS+ i innych programów mobilnościowych (Zarządzenie Dziekana Wydziału nr 24/2020) oraz programu MOST (Regulamin programu mobilności studentów i doktorantów MOST przyjęte przez KRUP z 2017 r.) W przypadku udziału studentów w programie ERASMUS+ lub innym programie mobilności obowiązują standardowe procedury i dokumentacja uznawania efektów uczenia się. W przypadku nieuzyskania przez studenta wymaganych efektów bądź liczby punktów ECTS, studentowi zostają wyznaczone różnice programowe pozwalające na zaliczenie braków.

Zgodnie z Regulaminem studiów efektem uczenia się uzyskanym w innych uczelniach nadaje się punkty ECTS odpowiadające punktom przypisanym do efektów uczenia się w Uniwersytecie Łódzkim. W przypadku tych programów uznaje się punkty ECTS zdobyte przez studenta w uczelni krajowej (lub zagranicznej). Wszystkie punkty ECTS uzyskane przez studenta podczas pobytu w ramach programu wymiany zagranicznej i krajowej są uznawane i rozliczane w UŁ w zakresie, w jakim odpowiadają one efektem uczenia się na poszczególnych kierunkach studiów prowadzonych w UŁ. Merytorycznego rozliczenia studenta w tym zakresie dokonuje Dziekan Wydziału, który jednocześnie określa tryb i terminy wyrównania różnic wynikających z planu i programu studiów. W świetle informacji uzyskanych na Wydziale Zarządzanie w ciągu ostatnich kilku lat nie zachodziły przypadki uznawania efektów uczenia się uzyskiwanych w innych uczelniach, poza programem ERASMUS+. Analiza dokumentacji pozwala uznać, iż proces uznawania efektów uczenia się zdobytych w wyniku tych wymian realizowany jest poprawnie.

Obowiązujące na Uczelni regulacje przewidują, że student studiów I stopnia zobowiązany jest do przygotowania pracy licencjackiej. Procedury dyplomowania są ujednolicone dla całej Uczelni, co jest

odzwierciedlone w Regulaminie studiów. Dodatkowo, przyjęte rozwiązania regulowane są w uchwałach Rad Wydziału (Uchwała nr 16/JK/2021 Rady Wydziału Zarządzania UŁ). Obowiązujące regulacje dotyczące prac dyplomowych określają wymagania stawiane uczestnikom procesu dyplomowania, procedurę tworzenia oferty seminaryjnej, procedurę zapisów na seminaria, liczebność grup seminaryjnych, sposób zatwierdzanie tematów prac dyplomowych, zakres wymagań egzaminacyjnych i procedurę związaną z egzaminem dyplomowym oraz wymagania ogólne stawiane pracom dyplomowym. Dla kierunku zatwierdzenia tematów prac dyplomowych dokonuje Rada Wydziału Zarządzania.

Gotowa praca dyplomowa podlega ocenie potencjalnych zapożyczeń (antyplagatowej), a następnie jest poddana procesowi recenzowania. W tym zakresie wykorzystuje się system APD. W ocenie pracy dyplomowej obowiązują dwa formularze, tj. arkusz oceny pracy licencjackiej (wypełniany przez promotora) oraz arkusz recenzja pracy licencjackiej (wypełniany przez recenzenta). Oba formularze są ustrukturyzowane. Sama ocena pracy ma charakter punktowy, który jest oparty na trzech kategoriach kryteriów, tzw. merytorycznego, formalnego i dodatkowego. Dwie pierwsze kategorie kryteriów zawierają kryteria szczegółowe (w przypadku kryterium merytorycznego są ich 4, a w przypadku kryterium formalnego 3). Każde kryterium jest wyceniane punktowo (według wyznaczonego przedziału punktowego). W przypadku dwóch kryteriów (merytorycznego i dodatkowego) istnieje możliwość sformułowania komentarza. W przypadku kryterium formalnego takiej możliwości nie ma. Ocena ostateczna pracy jest zależna od ogólnej liczby uzyskanych punktów. Progi punktowe dla poszczególnych ocen ogólnych pracy są określone i optymalizowane dla dwóch pierwszych kategorii kryteriów, tj. merytorycznego i formalnego. Kryterium trzecie (dodatkowe) stanowi dodatkową pulę punktów, które przyznaje się za cechy szczególne pracy. Oba formularze (arkusza oceny pracy licencjackiej i recenzji) różnią się jednak w zakresie oceny kryterium dodatkowego. Recenzent ocenia pracę dyplomową w zakresie oryginalności, innowacyjności i aplikacyjności pracy, a promotor ocenia zarówno w zakresie oryginalności, innowacyjności i aplikacyjności pracy, jak również systematyczności pracy studenta, terminowości złożenia pracy.

Rekomenduje się:

- rozwinięcie części opisowych recenzji w celu umożliwienia sformułowania uwag odnośnie kryterium formalnego oceny pracy, co dałoby możliwość rozwinięcia oceny pracy dyplomowej poprzez opis jej jakości,
- ujednoczenie zakresu oceny pracy przez promotora i recenzenta w ramach kryterium dodatkowego.

Warunkiem ukończenia studiów jest, poza napisaniem pracy dyplomowej, także zdanie egzaminu dyplomowego. W czasie egzaminu dyplomowego student otrzymuje 3 pytania, jedno jest losowane z listy pytań ogólnych (na kierunku zawiera ona 19 pytań), jedno z listy pytań kierunkowych (zawiera ona 27 pytań), a ostatnie dotyczy treści pracy i jest formułowane przez recenzenta. Analiza treści tych pytań pozwala zauważyć, iż pytania ogólne odnoszą się do problematyki związanej z dyscypliną nauki o zarządzaniu i jakości, a pytania kierunkowe odnoszą się do problematyki przedsiębiorczości lub zarządzania innowacjami.

Analiza tytułów prac dyplomowych przygotowanych przez studentów kierunku, obronionych w roku akademickim 2019/2020 i 2020/2021 pozwala zauważyć, iż mieszczą się one w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. Tematy tych prac najczęściej odnoszą się do przedsiębiorczości i innowacji. W ramach prac dyplomowych podejmowana jest również problematyka zarządzania małym i średnim przedsiębiorstwem (lub przedsiębiorstwem rodzinnym). Zdarzają się jednak tematy odnoszące się do problematyki ogólnej zarządzania. Mając na względzie fakt istnienia na Wydziale kierunku

zarządzanie zasadne byłoby w większym stopniu odzwierciedlanie w tematyce prac dyplomowych specyfiki kierunku.

W ocenie ogólnej warunków i procedur dyplomowania należy uznać, iż są trafne, specyficzne i zapewniają potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów. Analiza sylabusów pozwala zauważyć, iż studenci uzyskują informacje o zasadach weryfikacji efektów uczenia się. W ocenie ogólnej przyjęte metody weryfikacji efektów uczenia się są poprawne. Analiza sylabusów pozwala zauważyć, iż metody weryfikacji efektów uczenia się są typowe dla kierunków związanych z dyscypliną nauki o zarządzaniu i jakości. Najczęściej wyróżnia się metody weryfikujące wiedzę (do których zalicza się pytania opisowe oraz testy i quizy) oraz metody weryfikacji umiejętności (do których zalicza się projekty/studia przypadków, prezentacje, zadania projektowe/praktyczne oraz eseje). Analiza sylabusów pozwala zauważyć, iż większość z wymienionych powyżej metod weryfikacji efektów uczenia się jest często wykorzystywana. W najmniejszym zakresie wykorzystuje się eseje jako metodę weryfikacji efektów uczenia się. W większości przypadków należy uznać, iż zastosowane metody weryfikacji efektów uczenia się są poprawne. W pojedynczych przypadkach zastosowane metody budzą wątpliwości, np. na zajęciach *narzędzia informatyczne w zarządzaniu*, które realizowane są wyłącznie w formie ćwiczeń, metodami weryfikacji są test/kolokwium, esej oraz aktywność na zajęciach. Takie metody weryfikacji są niewystarczające dla weryfikacji umiejętności z przedmiotu informatycznego. Innym problemem, który można zauważyć w sylabusach przedmiotów oraz na podstawie analizy prac etapowych, jest brak szczegółowego opisu, ile zadań/projektów będzie realizowanych w ramach zaliczenia przedmiotu oraz proporcji w jakim uwzględnione będą oceny pojedynczych zadań (prac) w ocenie ostatecznej z przedmiotu. Na przykład, na zajęciach z *biznes planu* studenci realizują dwa zadania i brakuje informacji w jakich proporcjach poszczególne zadania mają wpływ na ocenę końcową z przedmiotu (oba zadania są zróżnicowane co do stopnia złożoności).

Rekomenduje się uszczegółowienie w sylabusach informacji na temat liczby zadań, projektów realizowanych na zaliczenie zajęć.

Do weryfikacji osiągnięcia i oceny opanowania języka obcego stosuje się szereg metod weryfikacji, jak zaliczenie semestralne, zaliczenie prac ustnych i pisemnych zadawanych w trakcie trwania zajęć, zaliczenie testu gramatyczno-słownikowego, aktywny udział w zajęciach, przedstawienie pracy własnej. Egzamin końcowy z języka obcego obejmuje wszystkie sprawności językowe składający się z trzech części: egzamin pisemny, ustny i ze słuchu. Przyjęte metody weryfikacji umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2. Jeżeli student rozpoczyna studia ze znajomością języka na poziomie B2, może uczestniczyć w lektoracie przygotowującym go do osiągnięcia poziomu B2+ lub C1.

Na Wydziale Zarządzania UŁ (tym samym na kierunku) dokonuje się oceny powiązań efektów kierunkowych i przedmiotowych z metodami ich weryfikacji wykorzystuje się. W tym celu wykorzystuje się oprogramowanie Minerva.

W ocenie ogólnej należy uznać, iż przyjęte na kierunku metody weryfikacji efektów uczenia się są poprawne i zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość tego procesu weryfikacji oraz zapewniają wiarygodność i porównywalność ocen. Poza tym umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji efektów uczenia się, a przyjęty system wsparcia dają możliwość adaptowania metod i organizacji sprawdzania efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Studenci z tego rodzaju potrzebami mają m.in. prawo do uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w formie alternatywnej oraz korzystania z różnych form wsparcia, jak np. tłumaczy języka migowego lub asystentów osoby z niepełnosprawnością. Przyjęte metody

weryfikacji, zwłaszcza te obowiązujące na ćwiczeniach i warsztatach umożliwiają sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej. Na warsztatach weryfikacja wiedzy odbywa się poprzez wykonywanie zadań praktycznych.

W Regulaminie studiów określone zostały zasady przekazywania studentom informacji zwrotnej dotyczącej stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończeniu.

W regulacjach uczelnianych określone zostały zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją efektów uczenia się oraz sposoby zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. Sposób postępowania w takich sytuacjach jest określony w Regulaminie Studiów oraz osobnych regulacjach (np. Regulaminie zaliczenia komisyjnego, zatwierdzonej Uchwałą 39/JK/2019 Rady Wydziału Zarządzania). Przyjęte rozwiązania nie budzą zastrzeżeń. W świetle analizy dokumentacji oraz informacji uzyskanych w czasie wizytacji nie zidentyfikowano sytuacji, które naruszały zasady równości traktowania studentów, bezstronności i przejrzystości procedur oceny osiągnięć studentów. Ponadto, w ciągu ostatnich 3 lat nie odbyły się egzaminy komisyjne, związane z kierunkiem.

W okresie pandemii, przyjęte metody weryfikacji efektów uczenia się zostały dostosowane do możliwości metod i technik kształcenia na odległość. W tym celu sformułowane zostały odrębne regulacje (Zarządzenie nr 78 Rektora z 11.01.2021 r., Zarządzenie nr 78 Rektora z 13.01.2021 r.).

Funkcjonujący na kierunku sposób dokumentowania efektów uczenia się jest regulowany przepisami ogólnouczelnianymi (tj. Regulaminu studiów). Określa on terminy wpisów ocen z prac etapowych, warunków udostępniania prac etapowych studentom oraz sposób dokumentowania i okresu przechowywania prac potwierdzających efekty uczenia się. Dokumentowanie przebiegu studiów i osiągniętych efektów uczenia się na Uczelni dokonywane jest w protokołach zaliczenia przedmiotu sporządzanych w systemie USOS oraz kartach okresowych osiągnięć studenta. Osiągane przez studentów kierunku efekty uczenia się są w większości przypadków uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych, ich wyników oraz prac dyplomowych. W ramach dokonanego przeglądu prac etapowych i prac dyplomowych można było zapoznać się z takimi efektami dla 6 wybranych zajęć oraz 16 prac dyplomowych. Efekty te były odzwierciedlane w postaci wyników testów z egzaminów, prac projektowych, zadań praktycznych, jak również recenzji prac dyplomowych i w protokołach z egzaminów dyplomowych. We wszystkich tych przypadkach osiągnięcia studentów były udokumentowane.

W związku z koniecznością przejścia na kształcenie zdalne konieczna stała się modyfikacja metod weryfikacji i oceny osiągnięcia studentów. W tym celu przygotowane zostały stosowne regulacje (Zarządzenie nr 78 Rektora z 11.01.2021 r., Zarządzenie nr 78 Rektora z 13.01.2021 r.). W dokumentowaniu osiągnięć studenta uzyskanych w ten sposób Uczelnia korzysta w z odpowiednich funkcjonalności uniwersyteckiej internetowej platformy edukacyjnej Moodle oraz różnorodnych aplikacji MS Office 365, w tym przede wszystkim MS Teams. Rozwiązania te gwarantują identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów.

Działania związane z monitorowaniem losów absolwentów są oparte na rozwiązaniach ogólnouczelnianych. Badania ankietowe przeprowadzone są przez Biuro Karier wśród absolwentów kierunku rok po ukończeniu przez nich studiów. Do tej pory przeprowadzono dwa takie badania (w latach 2017/2018 oraz 2018/2019). Ich efektem jest uzyskanie informacji o losach 19 studentów kierunku. W ramach tych badań przedmiotem monitorowania były badania losów studenta po skończeniu studiów I stopnia oraz opinii na temat ich wiedzy teoretycznej i posiadanych umiejętności praktycznych w kontekście wymogów rynku pracy.

W ocenie ogólnej należy uznać, iż efekty uczenia się osiągnięte przez studentów kierunku są uwidocznione w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych oraz ich wyników, projektów, prac dyplomowych, dzienników praktyk, a także są monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy lub kierunków jego dalszej edukacji.

Analiza wybranych prac dyplomowych pozwala zauważyć, iż z reguły mają one charakter teoretyczno-empiryczny. W większości przypadków są one przygotowane zgodnie z obowiązującymi standardami. Najczęściej pojawiającymi się niedostatkami tych prac były: brak przedstawienia narzędzia wykorzystanego w badaniach, brak uwzględniania w studiach literaturowych publikacji w j. obcym. Analiza wybranych prac etapowych pozwala uznać, iż z reguły weryfikacja prac etapowych przebiega poprawnie, także w okresie pandemii. W ocenie ogólnej należy stwierdzić, iż rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów a także prac dyplomowych są dostosowane do poziomu i profilu, efektów uczenia się oraz zastosowań wiedzy z zakresu dyscyplin, do których jest przyporządkowany kierunek. Na przykład, w ramach zajęć z Biznes planu studenci przygotowują projekty biznes planów dla konkretnych firm.

Aktywność naukowa studentów obejmuje pracę w kołach naukowych, której efektem są konferencje naukowe oraz publikacje studentów. Przy Katedrze Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej na Wydziale Zarządzania działa Studenckie Koło Naukowe Globalni. Jest ono współorganizatorem cyklicznej Międzynarodowej Konferencji Naukowej Młodych Naukowców "Perspektywy rozwoju przedsiębiorczości w ujęciu globalnym", która do tej pory miała już 5 edycji. Współorganizatorami tych konferencji są: Katedra Przedsiębiorczości i Polityki Przemysłowej WZ UŁ, Państwowy Instytut „Instytut Badań Regionalnych im. M.I.Dolisznego NAN Ukrainy”, Centrum Przedsiębiorczości WZ UŁ, Radą Młodych Naukowców PI „Instytut Badań Regionalnych im. M.I.Dolisznego NAN Ukrainy”, „Instytut Regionalistyki”, Lwowskim Narodowym Uniwersytetem im. Iwana Franki. Celem konferencji jest dyskusja dotycząca aktualnych problemów przedsiębiorczości i form jej rozwoju, wsparcia dla przedsiębiorstw i przedsiębiorców. Dyskusji poddawane są również zagadnienia dotyczące zachowań przedsiębiorczych oraz klimatu biznesowego. Efektem organizacji konferencji jest corocznie wydawana monografia studencka. W latach 2017-2020 ukazało się 5 takich monografii. Na Wydziale planowane jest dalsze rozwijanie możliwości publikowania dla studentów. W najbliższej przyszłości ma zostać uruchomione czasopismo, w którym studenci będą mieli możliwość publikowania swoich artykułów. Na podstawie oceny powyższej aktywności należy stwierdzić, iż studenci kierunku są autorami publikacji fachowych i posiadają inne osiągnięcia w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Obowiązujące na kierunku procedury i kryteria przyjęcia na studia oraz weryfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów są przejrzyste i umożliwiają dobór właściwych kandydatów. W ramach rozwiązań ogólnouczelnianych wypracowane zostały wymagane rozwiązania pozwalające na dokonywanie potwierdzania i uznawania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, jak również uzyskanych na innych uczelniach (w tym uczelniach zagranicznych). Szereg funkcjonujących na kierunku procedur weryfikacji efektów uczenia się jest regulowanych na poziomie

ogólnouczelnianym, a dokonana analiza dokumentów nie wykazała istotniejszych uchybień w tym zakresie. Proces dyplomowania jest zorganizowany, prace podlegają ocenie antyplagiatowej, są oceniane przez recenzenta i promotora, a egzamin dyplomowy jest realizowany zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi. Za poprawne należy także uznać zasady i metody weryfikacji i oceny osiągnięć studentów oraz system dokumentowania efektów uczenia się. Umiejętności praktyczne weryfikowane są w czasie ćwiczeń i warsztatów poprzez wykonywanie przez studentów zadań praktycznych, projektów, czy też studia przypadków. Uczelnia prowadzi badania losów absolwentów kierunku. Zauważalna jest także aktywność studentów, która polega na pracy w kołach naukowych, organizacji konferencji naukowych, jak również przygotowaniu publikacji naukowych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku w ogromnej większości reprezentują dyscyplinę nauki o zarządzaniu i jakości, co dobrze odpowiada potrzebom kształcenia. Warto zauważyć, iż zgodnie z deklaracjami złożonymi na podstawie wymogów ustawy, na Uniwersytecie Łódzkim, liczba N dla dyscypliny: nauki o zarządzaniu i jakości, wśród zatrudnionych pracowników Wydziału Zarządzania, ustanowiona na dzień 31.12 2020 r., wynosi 123. Wśród członków zaprezentowanej kadry znajdują się także przedstawiciele innych dyscyplin do których przypisano kierunek, jak nauki prawne czy ekonomia i finanse. Uczelnia przedstawiła szczegółowe informacje o dorobku naukowym poszczególnych nauczycieli akademickich. Analiza tego dorobku pozwala potwierdzić, iż nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie dyscyplin do których przyporządkowano kierunek. W strukturze kadry dydaktycznej niewielki jest natomiast udział pracowników zatrudnianych spoza kadry nauczycieli akademickich posiadających praktyczne doświadczenie zawodowe (tylko 4 osoby). Warto rozważyć uwzględniając praktyczny profil kierunku zwiększenie udziału takich praktyków. Jeśli chodzi o zapewnienie posiadania przez dydaktyków doświadczenia zawodowego, w obszarach działalności zawodowej/ gospodarczej właściwych dla kierunku, to przede wszystkim zdobywają je nauczyciele akademicy głównie poprzez realizowane przez nich projekty komercyjne na rzecz praktyki gospodarczej. Uczelnia wykazała, iż duża grupa nauczycieli akademickich posiada takie doświadczenie. Uzasadniono ponadto, iż w latach 2016-2020 pracownicy Wydziału wykonali 18 ekspertyz i 24 aplikacje praktyczne. Wzmiankowane opracowania dotyczyły przede wszystkim: koncepcji funkcjonowania firmy, koncepcji elastycznej i nowoczesnej struktury organizacyjnej (modelu biznesowego) firmy, strategii rozwoju przedsiębiorstwa, oceny sytuacji finansowej organizacji, zasad segmentowania klientów, zasad promocji, kompleksowego oprogramowania do zarządzania sprzedażą detaliczną sieci, modelu kompetencji, systemu motywacyjnego, systemu ocen pracowniczych i regulaminu nagród w organizacji, polityki zrównoważonego łańcucha dostaw

z wykorzystaniem założeń zrównoważonego rozwoju. Można zatem potwierdzić, iż nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają aktualny dorobek naukowy w zakresie dyscyplin do których przypisano kierunek i/lub doświadczenie zawodowe, w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku umożliwiające prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych.

Dydaktykę na kierunku na studiach I stopnia w roku akademickim 2020/2021 prowadziło łącznie 66 pracowników, w tym 62 nauczycieli akademickich pracowników Wydziału Zarządzania. W strukturze kwalifikacji kadry należy zauważyć, iż znajdował się 1 profesor tytularny, 16 doktorów habilitowanych, 32 doktorów i 26 magistrów. Zatem w strukturze kadry dydaktycznej 24 % stanowią samodzielni pracownicy naukowcy a 42 % to pracownicy ze stopniem naukowym doktora. Ponadto na kierunku zajęcia prowadzą 4 osoby spoza kadry nauczycieli akademickich upoważnione przez Radę Wydziału. W składzie tych praktyków znajduje się jedna osoba ze stopniem naukowym doktora oraz 3 osoby z tytułem zawodowym magistra. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów w pełni umożliwia prawidłową realizację zajęć.

Hospitacje zajęć zdalnych przeprowadzone w trakcie wizytacji oraz spotkania z osobami przygotowującymi Raport samooceny, a także spotkania z nauczycielami akademickimi oraz studentami potwierdziły, iż nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Dodatkowo o kompetencjach dydaktycznych kadry prowadzącej zajęcia świadczą działania w zakresie podnoszenia kompetencji dydaktycznych i wsparcia doradczego opisane niżej.

Przydział zajęć dla poszczególnych pracowników dydaktycznych uwzględnia ich dorobek naukowy oraz doświadczenia zawodowe zdobyte w praktyce gospodarczej. Uczelnia wyjaśnia przy tym, iż za zgodność kwalifikacji z tematyką prowadzonych zajęć odpowiedzialni są kierownicy katedr, a ponadto na obsadę dydaktyczną wpływają wyniki ankiet oceniających, w których studenci mają możliwość oceny zajęć oraz wypowiedzenia się na temat osoby je prowadzącej. Szczegółowa analiza przydziału zajęć dydaktycznych w kontekście kwalifikacji pracowników dydaktycznych nie wykazała nieprawidłowości. Nie stwierdzono w szczególności nieprawidłowości w obsadzie zajęć. Także obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia umożliwia prawidłową realizację zajęć.

Ogromna większość zajęć dydaktycznych na kierunku prowadzona jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy. Wymagania w zakresie udziału zajęć prowadzonych przez nauczycieli zatrudnionych w podstawowym miejscu pracy są spełnione.

Za kontrolę realizacji zajęć na kierunku odpowiada kierownik kierunku (Zarządzenie Dziekana nr 44/2019 z dnia 20.12.2019). Odbywa się to przede wszystkim za pomocą przeprowadzanych hospitacji zajęć oraz ankiet studenckich przeprowadzanych po każdym semestrze. Obecnie w okresie pandemii kontrola realizacji zajęć zdalnych odbywa się dodatkowo poprzez oświadczenie pracownika o wykorzystanych narzędziach w trakcie zajęć. Prowadzący zajęcia zobowiązani są do uwzględnienia wytycznych dotyczących sposobu prowadzenia zajęć, określonych przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Wytyczne te zostały zaprezentowane przed każdym rozpoczętym semestrem. Uczelnia udostępniła dokumentację potwierdzającą stosowanie powyższych instrumentów kontroli zajęć zdalnych.

W trakcie wizytacji potwierdzono, że dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia jest transparentny i adekwatny do potrzeb związanych z prawidłową realizacją zajęć. Uczelnia

przede wszystkim uwzględnia dwa elementy – dyscyplina naukowa, do której przypisany jest dany pracownik oraz zakres jego badań i publikacji naukowych. Obsada zajęć jest powiązana z zainteresowaniami naukowymi i tematami prowadzonych przez pracowników, które także są powiązane z ich aktywnością w sferze praktycznej. Stwierdzona wyżej adekwatność kwalifikacji dydaktyków do prowadzenia poszczególnych zajęć pozytywnie świadczy o stosowanych procedurach doboru nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia.

W jednostce szeroko są realizowane działania z zakresu podnoszenia kompetencji dydaktycznych nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, w tym związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Warto podkreślić, iż już w roku 2016 na Wydziale zostało powołane Centrum Rozwoju Dydaktyki (CRD). Od roku 2019 powołano specjalnego Koordynatora ds. kształcenia e-learningowego na Wydziale Zarządzania UŁ. Od stycznia 2021 r. dla potrzeb zajęć i projektów realizowanych na Wydziale Zarządzania CRD zarządza zasobami platformy ClickMeeting. Wszystkim osobom prowadzącym zajęcia na kierunku w 2020 r. udostępniono materiały szkoleniowe dotyczące prowadzenia zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem platformy MS Teams oraz e-Campus (Moodle) przygotowane w ramach „Warsztatu Dydaktyka” przez Centrum Rozwoju Dydaktyki Wydziału Zarządzania, w tym m.in.: instrukcja korzystania z Microsoft Teams, instrukcja „zespoły i wideokonferencje w Microsoft Teams” oraz filmy szkoleniowe: „O tworzeniu zespołów w MS Teams”, „O zakładaniu spotkań w MS Teams”, „O tworzeniu ‘szybkich’ ankiet w MS Teams”, „Funkcjonalność platformy Moodle”, „Zapisy studentów w Moodle”. Zapewniono także liczne szkolenia bezpośrednie. W roku akademickim 2019/20 odbyły się następujące szkolenia w formie stacjonarnej: 1. Moodle w e-learningu akademickim: podstawowe narzędzia - 3 szkolenia (łącznie 32 uczestników); 2. Tworzenie interaktywnych testów i ankiet - Office 365 – 2 szkolenia (łącznie 14 uczestników); 3. MS Excel w pracy dydaktyka. Poziom podstawowy – 3 szkolenia (łącznie 26 uczestników). W okresie pandemii zorganizowane zostały zdalnie następujące szkolenia: 1. Moodle podstawowe narzędzia - 4 szkolenia - łącznie udział wzięło ok 55-60 nauczycieli akademickich; 2. Testy i quizy na platformie Moodle - 4 szkolenia - łącznie ok 120 uczestników; 3. Moodle średniozaawansowany - 1 szkolenie - 16 osób. Ponadto przygotowane zostały materiały dla nauczycieli akademickich (szkolenia w formie kursu) na temat: Testy w Moodle_v2.4” oraz „Dziennik ocen z Moodle” – udostępnione zarówno na platformie, jak i na stronie *noweksztalcentie.uni.lodz.pl*. Od 28 września 2020 r. odbyły się następujące szkolenia:

- Aktywizujące metody w kształceniu online – 3 szkolenia,
- Moodle podstawowe narzędzia – 1 szkolenie,
- MS Teams w kształceniu zdalnym i mieszanym – to szkolenie również w wersji angielskiej – 11 szkoleń, w tym 1 otwarte,
- Aktywność „Lekcja” w Moodle jako narzędzie do przygotowania treści kursu - 2 szkolenia,
- MS Excel w pracy dydaktyka. Poziom podstawowy – 1 szkolenie,
- MS Teams. Projektowanie spotkań z głosowaniami – 1 szkolenie,
- Aktywność "Frekwencja" w Moodle – 2 szkolenia,
- Office 365 – tworzenie testów w MS Forms. – 3 szkolenia.

Nauczyciele akademicy i inne osoby prowadzące zajęcia uzyskują szerokie wsparcie w zakresie prowadzenia dydaktyki, obejmujące zarówno materiały do samodzielnej nauki, szkolenia jak i wsparcie bezpośrednie /doradcze. Dydaktycy mogą zgłaszać wszelkie uwagi i propozycje nie tylko do przełożonych, ale do specjalnej jednostki jaką jest Centrum Rozwoju Dydaktyki, a także ostatnio do Koordynatora ds. kształcenia e-learningowego.

Nauczyciele akademicki są oceniani systematycznie przez studentów w formie anonimowych ankiet, a także w formie hospitacji zajęć przez innych nauczycieli akademickich. Zasady hospitacji zajęć są uregulowane Uchwałą nr 15 Rady Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 27 czerwca 2016 roku. Określono między innymi podmioty odpowiedzialne za przeprowadzanie hospitacji, częstotliwość hospitacji, przyjęto wzór pisemnego sprawozdania oraz sposób wykorzystania wyników hospitacji. Ankiety studenckie wypełniane są po każdym semestrze. Okresową ocenę aktywności naukowej pracowników reguluje Uchwała nr 2/SK/2017 Rady Wydziału Zarządzania podjęta na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2017 r. W dokumencie tym są przedstawione szczegółowe zasady oceny pracownika, w tym również dorobek zawodowy. Należy podkreślić, iż przy dokonywaniu oceny nauczyciela akademickiego w zakresie wypełniania przez niego obowiązków związanych z kształceniem, uwzględnia się ocenę dokonywaną przez studentów. Wyniki okresowych przeglądów kadry są wykorzystane do doskonalenia jakości kształcenia. Kadra dokonuje na bieżąco zmian w sylabusach po uzyskaniu informacji związanych z oczekiwaniami studentów.

Stabilizacji kadry sprzyja system wspierania pracowników w zakresie publikowania rezultatów badań naukowych. Uczelnia prowadzi politykę rozwoju kadry nauczycieli akademickich finansując publikacje oraz uczestnictwo w konferencjach naukowych i szkoleniach. Potwierdza to również liczba publikacji krajowych i międzynarodowych, a także wzmiankowane szkolenia z zakresu dydaktyki.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie. W powyższym zakresie istotne są następujące regulacje: Zarządzenie nr 35 Rektora z dnia 5.12.2017 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi w Uniwersytecie Łódzkim, Zarządzenie nr 99 z dnia 10.02.2020 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 35 Rektora z dnia 5.12.2018 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu przeciwdziałania mobbingowi w Uniwersytecie Łódzkim, Zarządzenie nr 184 Rektora z dnia 29.09.2020 r. w sprawie powołania Komisji Antymobbingowej w UŁ na kadencję 2020-2024. W Regulaminie przeciwdziałania mobbingowi w Uniwersytecie Łódzkim określono zasady podejmowania działań zapobiegawczych i interwencji mających na celu wyeliminowanie skutków zidentyfikowanych przypadków mobbingu. Powołano Komisję Antymobbingową a priorytetowym celem wewnętrznej polityki przeciwdziałania mobbingowi jest wspieranie działań sprzyjających budowaniu pozytywnych relacji między pracownikami. Warto wspomnieć także o innej inicjatywie, jaką jest podpisanie przez Uniwersytet Karty Różnorodności w 2018 r. Jest to międzynarodowa inicjatywa wspierana przez Komisję Europejską, realizowana w wielu państwach członkowskich UE. Karta jest zobowiązaniem, podpisanym przez organizacje, które decydują się na wprowadzenie zakazu dyskryminacji w miejscu pracy i zobowiązują się do podjęcia działań mających na celu tworzenie i promowanie różnorodności, a także wyraża gotowość UŁ do zaangażowania wszystkich pracowników, partnerów biznesowych i społecznych w te działania. Organizacje, które zdecydują się wdrożyć to narzędzie, działają na rzecz spójności społecznej i równości. Od marca 2021 r. działa Rada ds. Równego Traktowania na UŁ. Jej zadaniem jest promowanie oraz monitorowanie rozwiązań i postaw równościowych w środowisku akademickim. Powołanie Rady ma związek z przystąpieniem UŁ do programu RESET – Redesigning Equality and Scientific Excellence Together. Celem jest stworzenie spójnej polityki równościowej na Uczelni. Inną inicjatywą Uczelni, której celem jest zapewnienie etycznych i odpowiedzialnych interakcji w środowisku akademickim oraz rozwiązywanie konfliktów jest Akademickie Centrum Wsparcia (ACW). Przyjmuje ono informacje o potencjalnych przypadkach naruszeń etycznego i odpowiedzialnego zachowania. Informacje w tym zakresie mogą być składane przez każdego członka społeczności akademickiej (nie tylko ofiary niewłaściwego zachowania) bezpośrednio lub za

pośrednictwem dedykowanego adresu e-mail. Ponadto, jeżeli osoba dotknięta przemocą zdecyduje się nie angażować się w formalną procedurę związaną z naruszeniem etycznego zachowania, zwłaszcza w przypadku mobbingu, ACW może nadal udzielać wsparcia ofiarom w formie sesji doradczych, coachingowych lub psychoterapeutycznych.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie dyscyplin, do których przyporządkowano kierunek. Wymóg posiadanie doświadczenia zawodowego charakterystyczny dla kierunku o profilu praktycznym realizowany jest przede wszystkim przez nauczycieli akademickich zyskujących takie kompetencje poprzez realizację projektów komercyjnych na rzecz praktyki gospodarczej. Udział praktyków spoza kadry nauczycieli akademickich jest niewielki. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów w pełni umożliwia prawidłową realizację zajęć. Nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia posiadają kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację zajęć. Przydział zajęć dla poszczególnych pracowników dydaktycznych uwzględnia ich dorobek naukowy oraz doświadczenia zawodowe zdobyte w praktyce gospodarczej. Nauczyciele akademicki i inne osoby prowadzące zajęcia uzyskują szerokie wsparcie w zakresie prowadzenia dydaktyki, obejmujące zarówno materiały do samodzielnej nauki, szkolenia jak i wsparcie bezpośrednie /doradcze. Dydaktycy mogą zgłaszać wszelkie uwagi i propozycje nie tylko do przełożonych, ale do specjalnej jednostki jaką jest Centrum Rozwoju Dydaktyki, a także ostatnio do Koordynatora ds. kształcenia e-learningowego. Nauczyciele akademicki są oceniani systematycznie przez studentów w formie anonimowych ankiet, a także w formie hospitacji zajęć przez innych nauczycieli akademickich. Wyniki ocen są wykorzystywane do doskonalenia dydaktyki. Realizowana polityka kadrowa wyjątkowo wszechstronnie obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów, a także reagowania na przypadki zagrożenia, naruszenia bezpieczeństwa lub dyskryminacji i przemocy wobec członków kadry prowadzącej kształcenie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Wydział Zarządzania mieści się w nowoczesnym, obszernym budynku o całkowitej powierzchni prawie 16 tys. m². Studenci korzystają z doskonale wyposażonych sal wykładowych i ćwiczeniowych.

Wydział wykorzystuje: Aulę główną na 454 miejsca oraz 6 pulpitów dla osób z niepełnosprawnością ruchową, 1 aulę na 162 miejsca, 1 aulę na 180 miejsc, 14 sal na 60-80 miejsc, 19 sal na 40 miejsc oraz 7 sal na 20-25 miejsc. Dodatkowo, na potrzeby zajęć z języka obcego, jednostka korzysta z sal multimedialnych językowych wyposażonych w komplet pomocy naukowych. Jednostka posiada dziesięć klimatyzowanych pracowni komputerowych z 225 stanowiskami komputerowymi (od 18 do 31 stanowisk). Laboratoria komputerowe są wyposażone w stosowne oprogramowanie (MS Office 365, CorelDraw, TopSim General Management II). Oprogramowanie to jest aktualne, co potwierdzają raporty z aktualizacji. Jest to obecnie najnowocześniejsze oprogramowanie stosowane w nauczaniu przedmiotów związanych z zarządzaniem, stosowane również w przedsiębiorstwach. W laboratoriach można również połączyć się z bazami danych biblioteki. Wskazane oprogramowanie jest wystarczające do osiągnięcia efektów uczenia się sformułowanych dla kierunku. Liczba i wyposażenie sal dydaktycznych i pracowni w pełni zaspokajają potrzeby procesu nauczania, mogą być określone jako adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej, umożliwiając prawidłową realizację zajęć.

Na Wydziale Zarządzania wykorzystuje się nowoczesne technologie teleinformatyczne. Wszystkie komputery stacjonarne, ale także i przenośne mają możliwość podłączenia się do sieci lokalnej i do Internetu, zarówno przez sieć kablową (gniazdka we wszystkich pokojach pracowniczych), jak i z wykorzystaniem sieci bezprzewodowej dostępnej w budynku. Lokalna sieć posiada wysoką przepustowość, wszystkie urządzenia podłączone są do sieci co najmniej łączem 100 Mbps. Sieć bezprzewodowa obejmuje swoim zasięgiem 100% powierzchni użytkowej budynku. Nauczyciele akademicy i studenci mają dostęp do takich zasobów informatycznych jak:

- pełny pakiet Office, w tym m.in. Word, Excel, PowerPoint;
- wirtualny dysk o pojemności 2 TB dla każdego użytkownika – do przechowywania i współdzielenia plików;
- MS Teams – platformy do pracy zespołowej, szeroko wykorzystywanej do prowadzenia zajęć;
- Eduroam – dostęp do sieci bezprzewodowych (wifi) dla wszystkich partnerów przynależących do projektu Eduroam. Z sieci Eduroam może korzystać każdy pracownik i student Uniwersytetu Łódzkiego posiadający uczelniane konto pocztowe.
- Wideoterminale – UŁ dysponuje łączem 20 sztukami (13 dużych zestawów i 7 małych). Każdy Wydział dysponuje przynajmniej jednym zestawem. Dzięki temu w łatwy sposób można zamienić salę dydaktyczną na miejsce spotkań w MS Teams. Zapewnia bardzo dobrą jakość dźwięku i wideo.

Biblioteka jest dogodnie położona w budynku Wydziału, dysponuje 3 czytelniami na 67 miejsc, które są wyposażone w 11 stanowisk komputerowych. Godziny otwarcia biblioteki są przystosowane do dyspozycji czasowej studentów zarówno studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Studenci mają dostęp do drukarek oraz ksero.

Jednostka zapewnia zgodność infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej oraz zasad korzystania z niej z przepisami BHP (m.in. Zarządzenie nr 144 Kanclerza z dnia 10.07.2017 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego w budynku Wydziału Zarządzania, Zarządzenie Dziekana Wydziału Zarządzania nr 3 z dnia 13 maja 2019 r. w sprawie wyznaczenia na Wydziale Zarządzania UŁ pracowników udzielających pierwszej pomocy przedmedycznej). Wydział posiada przygotowane plany ewakuacyjne dla każdego poziomu obiektu, w którym są prowadzone zajęcia. Dla sal dydaktycznych jest opracowany Regulamin korzystania z sal dydaktycznych Wydziału Zarządzania UŁ. W budynku wydziału jest rozmieszczonych 14 apteczek.

Wydział zapewnia bardzo dogodne warunki studentom do samodzielnego wykonywania zadań, realizacji projektów poza godzinami zajęć. Przede wszystkim studenci mają zapewniony dostęp do komputerów do pracy własnej w tak zwanej „kawiarence komputerowej” oraz w czytelni biblioteki wydziałowej. Komputery w „kawiarence” (10 sztuk) wyposażone są w oprogramowanie analogiczne do zainstalowanego w pracowniach komputerowych, w których odbywają się zajęcia. Stanowiska komputerowe w „kawiarence” pozwalają na wykonywanie zadań analogicznych do realizowanych w pracowniach komputerowych. Jeżeli studenci wyrażą chęć nauki własnej z wykorzystaniem oprogramowania zainstalowanego w pracowni, a ograniczenia licencyjne lub niezgodność z oprogramowaniem nie pozwalają na instalację tego oprogramowania w „kawiarence”, mogą za zgodą kierownika Sekcji ds. informatyki (SI) skorzystać z laboratorium – w godzinach wolnych od zajęć dydaktycznych / prac konserwatorskich, pod nadzorem pracowników SI. Ponadto na patio Wydziału zapewnione są liczne stanowiska do pracy z dostępem do prądu, gdzie można podłączyć własne urządzenia. Z kolei w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego dostępnej dla studentów kierunku zapewniono nowoczesną strefę coworkingową, przeznaczoną do wspólnej nauki i pracy. Dzięki dostępowi do sieci Eduroam, której zasięg obejmuje cały budynek Wydziału wraz z najbliższym otoczeniem (np. placikiem przed głównym wejściem do budynku), studenci mają możliwość korzystania z Internetu na własnych urządzeniach (laptopy, tablety, smartfony) na terenie Wydziału. Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Wydział dysponuje 3 miejscami parkingowymi dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnością, a także rampą podjazdową dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Wejścia do budynków pozbawione są progów i mają zapewnioną odpowiednią ilość miejsca manewrowego dla wózków. Są wyposażone w dzwonki, za pomocą których można wezwać pracownika Wydziału, aby udzielił pomocy lub wsparcia osobie, która tego potrzebuje. W budynku znajdują się ogólnodostępne windy, a wejścia do sal dydaktycznych nie posiadają progów, co ułatwia poruszanie się osobom na wózkach inwalidzkich. Na piętrach budynku dostępne są ogólnodostępne toalety, a także dodatkowo osobne toalety z wszelkimi udogodnieniami dla osób z niepełnosprawnością. Biblioteka posiada sprzęt dla słabowidzących. Wirtualny spacer w trakcie wizytacji zespołu wizytującego wykazał, iż w bibliotece zapewniono dostęp dla osób poruszających się na wózkach.

Infrastruktura informatyczna została w pełni dostosowana do sytuacji związanej z pandemią koronawirusa i nauczania na odległość. Zakupiono stosowne oprogramowanie do kształcenia na odległość (Moodle, Microsoft Office 365 z oprogramowaniem MS Teams oraz MS Forms), a studentom, w zależności od potrzeb, wypożycza się do domu komputery, aby umożliwić im naukę w domu. Stosowane techniki kształcenia umożliwiają synchroniczną oraz asynchroniczną interakcję między studentami i nauczycielami akademickimi oraz innymi osobami prowadzącymi.

Oprogramowanie użytkowe, z którego mogą korzystać studenci w nie tylko w trakcie zajęć, ale i w ramach pracy własnej, to przede wszystkim Microsoft Office 365. Umowa licencyjna z firmą Microsoft pozwala pracownikom i studentom na dostęp do pakietu Office365 z możliwością instalacji oprogramowania na komputerach prywatnych oraz do programu Azure Dev Tools for Teaching (w programie tym dostępne są wszelkie narzędzia chmurowe udostępniane przez Microsoft, a także oprogramowanie, które może być wykorzystane w trakcie zajęć dydaktycznych lub w działalności naukowej). Wydział posiada szereg innych odnawialnych licencji. Niektóre z nich zezwalają na dostęp do oprogramowania z komputerów prywatnych również poza godzinami zajęć (instalacja na komputerze, dostęp przez przeglądarkę internetową, pulpity zdalne, maszyny wirtualne): PS Imago IBM SPSS, Statistica, SAP, iGrafix (oprogramowanie do modelowania, symulacji, analizy i zarządzania

procesami biznesowymi oraz ich dokumentacji) i Microsoft Dynamics w ramach licencji Microsoft Dynamics Academic Alliance, Qlik Sense, Autodesk AutoCAD, BluePrism. W trakcie zajęć wykorzystywane są również aplikacje, które mogą być dystrybuowane bez ograniczeń.

Dostęp do materiałów dydaktycznych z zajęć zapewnia studentom system Moodle, strona internetowa Wydziału oraz platforma Office 365. W ramach pracy własnej studenci korzystają m.in. z platformy edukacyjnej e-Campus opartej na systemie Moodle, na której nauczyciele akademicy dystrybuują materiały uzupełniające do wykładów i ćwiczeń (np. prezentacje, artykuły, skrypt, nagrania, linki) oraz prowadzą zajęcia w formule blended-learning. Platforma pozwala na tworzenie i udostępnianie e-kursów zawierających strony z treścią merytoryczną, różnego rodzaju aktywności (dziennik ocen, fora dyskusyjne, zadania, testy) do weryfikacji wiedzy. Studenci mają także możliwość korzystania z materiałów dydaktycznych (artykułów, prezentacji itp.) na stronie internetowej Wydziału Zarządzania, w dedykowanej zakładce „Materiały dydaktyczne” oraz przy wykorzystaniu pakietu Office 365.

Należy podkreślić, iż studenci mają dostęp zarówno do biblioteki wydziałowej, jak i do Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego położonej w najbliższym sąsiedztwie. Biblioteka Wydziału posiada bogaty zasób książek i czasopism dobrze odpowiadający potrzebom kształcenia na kierunku (prawie 27 tys. woluminów książek, 604 woluminy czasopism). W zasobach biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego znajduje się ok. 2,5 mln woluminów książek. Zasoby biblioteczne obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania oraz liczby studentów. Biblioteka w pełni zapewnia dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej poprzez dostęp do szerokiego zestawu wirtualnych baz danych. Uczelnia posiada również wykupiony dostęp do zasobów elektronicznych biblioteki PWN Ibuk Libra. W celu zapewnienia jak największej dostępności biblioteki wprowadzone są dyżury popołudniowe oraz sobotnie według grafiku zajęć. Dostępna jest także możliwość zamawiania skanów artykułów lub rozdziałów poprzez mail. Zasoby biblioteczne są w pełni zgodne z potrzebami procesu nauczania, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności zawodowej. Dostęp do zasobów bibliecznych zapewniony jest dla osób z niepełnosprawnością, o czym świadczy możliwość korzystania z nich przez osoby na wózkach oraz stanowiska do pracy dla osób niedowidzących.

W pełni można potwierdzić, iż prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej a ich wyniki wykorzystywane są do doskonalenia tej infrastruktury. W budynku Wydziału Zarządzania regularnie przeprowadzone są kontrole, zarówno przez specjalistów zewnętrznych z wymaganymi przez prawo uprawnieniami, jak i wewnętrzne kontrole przeprowadzane przez pracowników Uczelni. Raz w roku komisja składająca się z pracowników Działu Administracji i Komunikacji Wydziału Zarządzania, Działu Inwestycji i Remontów UŁ oraz Działu Gospodarki Energetycznej UŁ dokonuje szczegółowego przeglądu budynku, na podstawie którego opracowywany jest plan inwestycyjno-budowlany na kolejny rok. Dodatkowo, na podstawie informacji pozyskiwanych od studentów, pracowników i władz Wydziału, opracowywany jest plan zakupów mających na celu dostosowanie infrastruktury do potrzeb poszczególnych grup interesariuszy. Dwukrotnie w ciągu roku akademickiego studenci mają możliwość zgłaszania swoich uwag dotyczących infrastruktury w ramach ankiety w systemie USOS (na zakończenie każdego semestru). Pytania dotyczą m.in. infrastruktury, dostępności komputerów i Internetu, dostępności dla osób z niepełnosprawnością, wyposażenia sal dydaktycznych, czystości, a także wyglądu i estetyki. Odpowiedzi udzielone przez studentów są następnie szczegółowo analizowane przez pracowników Działu Jakości Kształcenia i Obsługi Studenta oraz Działu Administracji i Komunikacji w celu ustalenia działań mających na celu

zapobieżenie negatywnym doświadczeniom, jeśli takowe się pojawiają. Ponadto w ciągu całego roku studenci mają możliwość zgłoszenia swoich uwag za pośrednictwem skrzynki znajdującej się przy drzwiach dziekanatu bądź bezpośrednio kontaktując się z pracownikami Działu Administracji i Komunikacji lub w trakcie, odbywającego się zwykle dwa razy w tygodniu, dyżuru Prodziekana ds. Studenckich. Każdego roku przeprowadzane jest badanie satysfakcji studentów i pracowników z korzystania z punktów usługowych: bufetu i punktu ksero. Wyniki tych ankiet przekazywane są właścicielom tych lokali w celu usprawnienia działań i dostosowania się do potrzeb klientów. Przed każdym semestrem pracownicy Działu Administracji i Komunikacji dokonują szczegółowego przeglądu sal dydaktycznych, w szczególności w zakresie: uszkodzeń, zniszczeń i zabrudzeń, ustawienia mebli, porządkowania ustawienia urządzeń na katedrze po akrylowaniu sal wykładowych, oczyszczenia środkami chemicznymi klawiatury, monitora, myszy oraz rzutnika do folii, czyszczenia ekranów monitorów telewizyjnych, aktualizacji oprogramowania komputera). Na podstawie wyników tego przeglądu kierownik DAIK rozplanowuje prace mające na celu usunięcie wykrytych nieprawidłowości. Księgozbiór biblioteki wydziałowej jest każdego miesiąca aktualizowany o nowości wydawnicze. Na bieżąco uzupełniane są również podręczniki akademickie dla studentów i dla wykładowców – nowe wydania, aktualizacje wydań, podręczniki dla tworzonych kierunków studiów lub tytuły zgłaszane przez wykładowców przed rozpoczęciem semestru. W każdym semestrze biblioteka zajmuje się również zakupem czasopism dla celów dydaktycznych i naukowych. Powyższe informacje zostały potwierdzone podczas spotkań ze studentami i pracownikami, a także w trakcie wizytacji bazy dydaktycznej i bibliotecznej. Aktualizacja oprogramowania systemowego i użytkowego w laboratoriach komputerowych oraz bibliotece zarządzana jest centralnie przez Microsoft Windows Server Update Services (WSUS). Oprócz standardowego oprogramowania użytkowego (np. MS Office) w salach laboratoryjnych instalowane jest inne oprogramowanie specjalistyczne, konieczne do realizacji procesu nauczania na podstawie zgłoszonego zapotrzebowania przez kierowników kierunku bądź poszczególnych nauczycieli akademickich.

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura uczelni jest bardzo nowoczesna, liczba i wyposażenie sal dydaktycznych i pracowni w pełni zaspokajają potrzeby procesu nauczania i uczenia się, mogą być określone jako adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy zawodowej, umożliwiają prawidłową realizację zajęć na kierunku o profilu praktycznym. Wydział zapewnia bardzo dogodne warunki studentom do samodzielnego wykonywania zadań, realizacji projektów poza godzinami zajęć. Infrastruktura dydaktyczna, naukowa i biblioteczna jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Infrastruktura informatyczna została w pełni dostosowana do sytuacji związanej z pandemią koronawirusa i nauczania na odległość. Sprzęt komputerowy jest wymieniany na bieżąco, a oprogramowanie aktualizowane - zgodnie z wymaganiami współczesnego rynku pracy. Infrastruktura dydaktyczna, zasoby biblioteczne, są na bieżąco monitorowane przy zaangażowaniu pracowników i studentów. Zasoby biblioteczne są niezwykle bogate, dobrze dostosowane do potrzeb kierunku, obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach w liczbie egzemplarzy dostosowanej do potrzeb procesu nauczania oraz liczby studentów. Biblioteka w pełni zapewnia dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej poprzez dostęp do szerokiego zestawu wirtualnych baz danych. Uczelnia posiada również wykupiony dostęp do zasobów elektronicznych biblioteki PWN

Ibuk Libra. W pełni można potwierdzić, iż prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej a ich wyniki wykorzystywane e do doskonalenia tej infrastruktury.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Zarządzania współpracuje na wielu płaszczyznach z otoczeniem społeczno – gospodarczym poprzez instytucje publiczne przedsiębiorstwa komercyjne oraz organizacje non-profit. Współpraca ta odbywa się w różnych wymiarach: naukowo-badawczym, eksperckim, doradczym i edukacyjnym.

Bardzo ważną rolę we współpracy Wydziału z przedstawicielami biznesu i interesariuszami zewnętrznymi pełni Rada Biznesu oraz Rada Menadżerów Publicznych w celu bardziej efektywnego wykorzystania przez obie strony posiadanego zasobu oraz potencjału. W ramach współpracy z Radą Biznesu, która działa nieprzerwanie od 2003 r., przedstawiciele przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych współpracują z Wydziałem Zarządzania na płaszczyźnie naukowej, edukacyjnej biznesowej oraz promocyjno-marketingowej. Jednym z celów współpracy Wydziału z Radą Biznesu jest prowadzenie wspólnej edukacji i współtworzenie programów dydaktycznych. W szczególności Wydział współpracuje z Radą Biznesu w następującym zakresie:

- zajęcia z praktykami biznesu,
- konsultacje oferty edukacyjnej,
- tworzenie i opiniowanie programów studiów w oparciu o aktualne potrzeby rynku pracy,
- staże i praktyki studenckie,
- świadczenie usług doradczych i szkoleniowych na rzecz Partnerów z Rady Biznesu,
- realizacja działań promocyjno-informacyjnych na terenie Wydziału Zarządzania,
- wspólne projekty edukacyjne.

Projekty i inicjatywy Rady Biznesu są dokumentowane na stronie internetowej. Znajdują się tam również aktualny skład osobowy oraz podmioty reprezentowane w RB, misja, cele i zadania.

W celu zacieśnienie współpracy Wydziału, w zakresie potrzeb dydaktycznych oraz badawczych, z administracją publiczną (rządową i samorządową) oraz organizacjami sektora użyteczności publicznej w 2014 r. powołana została Rada Menadżerów Publicznych. W skład RMP wchodzi przedstawiciele władz państwowych i samorządowych. ~~Działania~~ Zadania Rady mają na celu prowadzenie wspólnych działań oraz przedsięwzięć przynoszących obopólne korzyści. Rezultatem tej współpracy jest projekt „Prace dyplomowe dla sektora publicznego” w ramach którego, członkowie Rady wskazują propozycje tematów z zakresu szeroko rozumianego zarządzania publicznego.

Ponadto, w ramach współpracy z otoczeniem, na Wydziale zostały powołane dwa centra badawcze, których rolą jest podzielenie się wiedzą z przedsiębiorcami oraz sektorem publicznym. Pierwszym centrum jest Centrum Badań nad Sztuczną Inteligencją i Cyberkomunikacją, którego obszarami

działalności naukowej są m. in.: badanie wpływu sztucznej inteligencji na zarządzanie i organizację, zarządzanie przedsiębiorstwem cyfrowym i wirtualnym zespołem, cyberbezpieczeństwo. Drugie centrum to Centrum Mikser Inteligentnych Technologii, którego przedmiotem aktywności są badania i analizy nad poziomem i dynamiką wykorzystania inteligentnych technologii, w szczególności sztucznej inteligencji (AI), Internetu Rzeczy (IoT), blockchain, rzeczywistości rozszerzonej (AR) i wirtualnej (VR) oraz ich przejawów w wymiarze biznesowym i społecznym. W Radzie Programowej Centrum znalazły się takie firmy jak: Cybercom, Digital Workforce, Digital Teammates, Enigma Pattern, a także niezależni eksperci związani między innymi z programem Startup Spark. Uczelnia posiada kilkadziesiąt umów o współpracy z przedsiębiorstwami dotyczących organizacji praktyk zawodowych, staży, szkoleń, wizyt studyjnych, prowadzenia zajęć czy prowadzenia wspólnych badań. Przedstawiciele otoczenia społeczno - gospodarczego biorą udział w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów poprzez udział w Radzie Programowej, której zadaniem jest systematyczne monitorowanie zgodności programów studiów z aktualnymi oczekiwaniami rynku pracy. W ramach współpracy z Radą Programową interesariusze zewnętrzni zgłaszają swoje opinie i wnioski co do treści programu studiów. Opinie i wnioski przedstawiane przez przedstawicieli otoczenia społeczno- gospodarczego zostały wprowadzone do programu studiów np. w zakresie wypełniania wniosków o pomoc de minimis czy interpretacji pojęć i definicji stosownych przez Urząd Marszałkowski.

Współpraca z otoczeniem społeczno – gospodarczym ma stały charakter, prowadzona jest na wielu płaszczyznach, w tym w sposób nieformalny dzięki bezpośrednim kontaktom pracowników Uczelni z przedstawicielami pracodawców.

Uczelnia kładzie duży nacisk na nauczanie praktyczne, współpracując z pracodawcami reprezentującymi branżę w obszarze zgodnym z koncepcją i celami kształcenia jak np. Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego, Ceramika Paradyż S.A. BFF Polska S.A., ABASTRA sp. z o.o.

Pracodawcy współpracują z Uczelnią w zakresie organizacji praktyk, zatrudniania absolwentów, prowadzenia zajęć, seminariów, warsztatów oraz projektów również w czasie ograniczonego funkcjonowania Uczelni wynikającej z obostrzeń epidemicznych. Przykładem dodatkowych aktywności w tym zakresie jest realizowany, przy współfinansowaniu Unii Europejskiej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego "STUDENT'S POWER – kompleksowy program rozwoju uczelni". Ciekawą formą współpracy z praktykami są spotkania networkingowe np. z Karolem Okrasą który przedstawił kulisy budowania własnej marki czy spotkanie z Konradem Pokutyckim, prezesem BSH, który przedstawił z kolei wyzwania i perspektywy rozwoju w BSH. W obecnej sytuacji aktywność firm współpracujących przekształciła się częściowo w formy zdalne, wykorzystując do tego narzędzia komunikowania się na odległość, co umożliwia bieżącą współpracę i konsultacje. Podczas trwania pandemii na Uczelni odbywają się szkolenia w formie zdalnej, webinaria z udziałem przedstawicieli biznesu oraz konferencje on-line, jak np.: "Facebook, czyli jak dzięki odpowiedniej komunikacji z klientem, tworzyć silną markę", "Projektować modele biznesowe czy wierzyć w intuicję. O to jest pytanie?", "Przedsiębiorczość na wysokim obcasie", itp. Nadzór nad doskonaleniem form współpracy oraz intensyfikacją jej wpływu na programy studiów pełni Prodziekan ds. Jakości Kształcenia i Współpracy z Otoczeniem. Jednym z jego zadań w tym zakresie jest monitorowanie efektów uczenia się i doskonalenia realizacji programu studiów z punktu widzenia współpracy Wydziału z interesariuszami zewnętrznymi. Efektem tych działań jest np., projekt Gala Absolwenta gdzie interesariusze zewnętrzni są fundatorami nagród dla absolwentów za realizację najlepszych prac dyplomowych, w kategoriach: nagrody partnerów biznesowych Wydziału Zarządzania UŁ, nagrody klubu 500 Łódź dla najlepszej pracy, która dotyczyła zagadnień biznesowych, nagroda Rady

Menedżerów Publicznych przyznawana za najlepszą pracę dyplomową dla prac podejmujących problematykę zarządzania publicznego, itp. Należy zwrócić również uwagę na duży nacisk Uczelni na kształcenie w zakresie kompetencji miękkich dotyczących kontaktów interpersonalnych, biznesowych oraz pracy w zespole. Są to bardzo istotne kompetencje, zwłaszcza dzisiaj, w dobie ograniczeń wynikających z obostrzeń z związku z rozprzestrzenianiem się wirusa Covid-19. Uczelnia prowadzi przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno - gospodarczym. Przed rozpoczęciem każdego cyklu dydaktycznego. Członkowie Rad spotykają się i dokonują oceny adekwatności treści kształcenia do aktualnych oczekiwań rynku pracy i zmian zachodzących w życiu społeczno-gospodarczym. Na spotkaniach przedstawiane są propozycje tematów prac dyplomowych oraz w wsparcia procesu dydaktycznego przez praktyków. Efektem tych spotkań są wnioski dotyczące ewentualnych zmian w programie nauczania.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada podpisane umowy o współpracy z wieloma firmami w zakresie organizowania praktyk zawodowych, prowadzenia zajęć przez praktyków oraz wspólnych działań mających na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy. Pracodawcy potwierdzili ścisłą współpracę z Uczelnią, mocno akcentując elastyczność i otwartość Uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym daje studentom możliwość przygotowania do wejścia na rynek pracy oraz właściwego ich przygotowania do rozpoczęcia pracy zawodowej lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Współpraca z otoczeniem widoczna jest na każdym etapie kształcenia i wykazuje duże zaangażowanie zarówno Uczelni, jak i pracodawców.

Wydział Zarządzania działa intensywnie w zakresie wspierania przedsiębiorczości akademickiej, działalności kół naukowych, organizacji spotkań otwartych studentów oraz kadry naukowo-dydaktycznej z zaproszonymi przedsiębiorcami i przedstawicielami lokalnych instytucji wspierania biznesu, spotkania z praktykami na Uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się w ramach formalnych, jak i nieformalnych spotkań, których celem jest doskonalenie efektów uczenia się oraz wskazywanie kierunków potrzeb rynku pracy. Dobór firm i instytucji do współpracy przygotowany został pod kątem potrzeb kierunku, dając możliwość zapoznania się studentów z tematyką przedsiębiorczości i zarządzania, a współpraca z przedstawicielami wpisuje się wprost w realizację programu studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Odnosząc się do umiędzynarodowienia kształcenia, Uczelnia zwraca uwagę, iż w programie studiów na kierunku, studenci realizują zajęcia lektoratowe z wybranego przez siebie języka, pozwalające na osiągnięcie na koniec studiów poziomu B2. Do wyboru są zajęcia z języków: angielskiego, niemieckiego, rosyjskiego, francuskiego oraz hiszpańskiego. Studenci studiów stacjonarnych I stopnia realizują łącznie 120 godzin lektoratu, studenci studiów niestacjonarnych – 72 godziny. Należy jednak odnotować, iż brak jest dotychczas w programie studiów obowiązkowego przedmiotu realizowanego w języku obcym. Wykorzystanie zagranicznej literatury nie zawsze także występuje w ramach przygotowania prac licencjackich. Rekomenduje się wprowadzenie obowiązkowego przedmiotu prowadzonego w języku obcym.

Stosowaną formą umiędzynarodowienia kształcenia jest angażowanie profesorów wizytujących, którzy prowadzą zajęcia ze studentami Wydziału w wymiarze co najmniej 60 godzin w roku akademickim. Pomimo warunków pandemii w roku akademickim 2019/2020 było to aż 14 profesorów wizytujących, którzy zrealizowali ponad 850 godzin zajęć, przy czym z powodów ograniczeń pandemicznych część z nich odbyła się w trybie zdalnym. Można jednak zauważyć, iż była to jednocześnie forma stwarzania możliwości do mobilności wirtualnej studentów.

Przejawem umiędzynarodowienia jest udział studentów zagranicznych. Na Wydziale Zarządzania studiuje 363 studentów zagranicznych (9,85%). Uczelnia nie dysponowała dokładnymi danymi na temat liczby studentów zagranicznych na ocenianym kierunku, jednak oszacowana ją na kilkadziesiąt osób. W trakcie spotkania zespołu oceniającego z kadrą potwierdzono korzyści pracy grupowej w zespołach, w których studenci z Polski współpracują ze studentami z Białorusi i Ukrainy.

Kluczowym obszarem internacjonalizacji kształcenia jest wymiana studencka i pracowników dydaktycznych. Wydział uczestniczy w realizacji programu Erasmus+, w ramach tego programu odnotowano następujący poziom wymiany:

- w roku akademickim 2019/2020: 85 studentów oraz 34 pracowników Wydziału (część tych wyjazdów nie została zrealizowana w terminie ze względu na wybuch pandemii; możliwość ich realizacji została przesunięta do końca maja 2021 roku);
- w roku akademickim 2018/2019: 97 studentów oraz 25 pracowników Wydziału;
- w roku akademickim 2017/2018: 86 studentów oraz 21 pracowników Wydziału.

Uczelnia nie przedstawiła danych w powyższym zakresie w odniesieniu do ocenianego kierunku studiów. Ponadto z przedstawionych informacji trudno ocenić aktywność promocyjną możliwości wymiany międzynarodowej wśród studentów i nauczycieli związanych z kierunkiem przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami. Jako dodatkową formę umiędzynarodowienia można uznać wsparcie kadry nauczycieli akademickich w zakresie przygotowywania i publikowania w językach kongresowych (w szczególności w języku angielskim). Przedstawiono dane na temat publikacji anglojęzycznych świadczące o powszechności takiej praktyki.

Ważną formą, która pośrednio wspiera umiędzynarodowienie kształcenia jest realizacja projektów z partnerami zagranicznymi. Podano charakterystykę 4 takich projektów realizowanych w roku 2020. Warto wspomnieć o projekcie „Analytical and Research Project”, w 15 edycji programu Distance Learning Programme uczestniczyło 6 studentów Wydziału Zarządzania. W 2020 r. projekt zrealizowano w formule online. Na tym przykładzie można potwierdzić, iż stwarzane są możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku, w tym warunki do mobilności wirtualnej nauczycieli akademickich i studentów.

Można potwierdzić, iż rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia na kierunku.

Stopień umiędzynarodowienia jest monitorowany na poziomie Wydziału Zarządzania. Wydział dysponuje informacjami obejmującymi ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów. Wyprowadzane są wnioski i podejmowane zamierzenia w zakresie pogłębienia umiędzynarodowienia. Przykładem mogą być plany związane z uruchamianiem kolejnych kierunków kształcenia w języku angielskim. Można jednak zauważyć, iż monitoring skali, zakresu i zasięgu umiędzynarodowienia nie w pełni jest prowadzony z uwzględnieniem poszczególnych kierunków kształcenia. Rekomenduje się w związku z tym udoskonalenie systemu monitorowania umiędzynarodowienia z uwzględnieniem oceny stanu umiędzynarodowienia w odniesieniu do kierunku przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Umiędzynarodowienie kształcenia następuje w zróżnicowanych formach, takich jak: zajęcia lektoratowe z wybranego języka, angażowanie profesorów wizytujących, udział studentów zagranicznych, wymiana studencka i pracowników dydaktycznych w ramach programu Erasmus+, wsparcie kadry nauczycieli akademickich w zakresie przygotowywania i publikowania w językach kongresowych, realizacji projektów z partnerami zagranicznymi. Należy jednak odnotować, iż brak jest dotychczas w programie studiów obowiązkowego przedmiotu realizowanego w języku obcym. Wykorzystanie zagranicznej literatury nie zawsze także występuje w ramach przygotowania prac licencjackich. Stopień umiędzynarodowienia jest monitorowany na poziomie Wydziału Zarządzania. Monitoring skali, zakresu i zasięgu umiędzynarodowienia nie w pełni jest prowadzony z uwzględnieniem poszczególnych kierunków kształcenia, w tym kierunku przedsiębiorczość i zarządzanie innowacjami.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie studentów w procesie nauczania jest prowadzone systematycznie, ma charakter stały i kompleksowy oraz przybiera zróżnicowane formy, z wykorzystaniem współczesnych technologii. Na początku roku akademickiego organizowane są spotkania z opiekunami roku oraz grup, gdzie studentom przedstawiona jest struktura Wydziału, organizacja roku akademickiego oraz podstawowa wiedza związana ze studiowaniem na kierunku. Studenci otrzymują także zestaw informacji w sposób

mailowy oraz *Przewodnik Studenta*. Informacje na temat efektów uczenia się oraz toku studiów są dostępne na indywidualnym profilu w wewnętrznym systemie USOSweb. W celu realizacji programu studiów oraz projektów studenckich, udostępnione są adekwatne do celów kształcenia sprzęty na terenie Uczelni. Osobą wyznaczoną do bezpośredniego kontaktu ze studentami kierunku jest Opiekun Roku oraz Prodzikan ds. Studenckich, do których studenci mogą się zgłosić oraz składać wnioski. Kanałem, z którego często korzystają w celu uzyskania wsparcia jest także Samorząd Studencki. Kontakt do osób z Władz Uczelni odpowiedzialnych za wsparcie, można znaleźć na głównej stronie internetowej.

Studentom zapewnia się konsultacje z wykładowcami w wyznaczonych godzinach lub ustalonych indywidualnie. Informacje o terminach konsultacji są zamieszczone na stronie internetowej Wydziału Zarządzania w ogłoszeniach. Dziekanat ds. Studenckich jest dostępny od poniedziałku do soboty. Studenci mają możliwość kontaktu z działami administracyjnymi drogą mailową, telefoniczną lub w sposób bezpośredni. Kompetencje kadry wspierającej proces nauczania, w tym kadry administracyjnej oraz organizacja zajęć i materiałów dydaktycznych odpowiadają potrzebom studentów i umożliwiają wszechstronną pomoc w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Studenci uzyskują wsparcie w zakresie przygotowania do korzystania z infrastruktury i oprogramowania stosowanego w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, poprzez szkolenia oraz materiały instruktażowe. Studenci korzystają z oprogramowania umożliwiającego uczestnictwo z zajęciach zdalnych takiego jak Microsoft Teams oraz Moodle. Problemy techniczne dotyczące działania oprogramowania studenci mogą zgłaszać drogą mailową lub telefoniczną, w razie potrzeby mogą także skorzystać z sal komputerowych u terenie Uczelni.

Studenci mogą ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej; stypendium socjalne, stypendium specjalne dla osób z niepełnosprawnościami. Proces stypendialny trwa 2,5 miesiąca, pierwsza wypłata jest przewidziana na trzeci tydzień grudnia. Z perspektywy studenckiej okres ten jest za długi i niemożliwa, w szczególności w przypadku stypendium socjalnego odpowiednie przygotowanie do studiowania. Wsparciem dla studentów wybitnych oraz motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce jest stypendium Rektora, które jest przyznawane na podstawie wysokich wyników w nauce, osiągnięć naukowych, sportowych lub artystycznych. Studenci mogą także otrzymać nagrodę Rektora, medal za chlubne studia czy też list gratulacyjny Rektora. Dla najlepszych prac dyplomowych przyznawane są nagrody takie jak: nagroda Dziekana Wydziału, nagrody partnerów biznesowych Wydziału, nagroda rady Menadżerów Publicznych, nagroda im. prof. Alicji Jarugi czy też nagroda Klubu 500-Łódź. Studenci uzyskujący wyróżniające się wyniki w nauce mają możliwość skorzystania z indywidualnego programu studiów lub indywidualnego planu studiów określonych w Regulaminie Studiów. Dla studentów chcących prowadzić własne badania naukowe prowadzony jest program *Studenckie Granty Badawcze*, dzięki któremu mogą zdobyć wsparcie finansowe i merytoryczne w ich prowadzeniu. W ramach wsparcia w rozwoju studentów Uczelnia prowadzi program mentoringowy w formie przypisywania absolwenta kierunku do opieki nad studentem, na okres jednego roku.

W ramach wsparcia do wejścia na rynek pracy Uczelnia w celach prowadzenia zajęć dodatkowych, szkoleń i warsztatów współpracuje z przedsiębiorstwami i instytucjami, których działalność związana jest z tematyką kierunku studiów. W ramach systematycznego i kompleksowego wsparcia w tym zakresie Biuro Karier oferuje m.in. doradztwo zawodowe, coaching kariery, wsparcie przedsiębiorczości, szkolenia rozwijające kluczowe kompetencje oraz współpracę z pracodawcami w formie Targów Pracy oraz spotkań z przedstawicielami. Studenci zaliczają praktyki zawodowe na ocenę na podstawie dziennika praktyk. Organizacją praktyk ze strony Uczelni są Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk Zawodowych wraz z wyznaczonymi opiekunami. Lista miejsc, w których studenci

mogą je odbyć w ramach współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest dostępna na platformie Microsoft Teams.

Uczelnia w swoich działaniach uwzględnia różnorodne formy aktywności studentów. Mogą oni rozwijać swoje zainteresowania artystyczne poprzez udział w chórze Akademickim Uniwersytetu Łódzkiego lub w Akademickim Zespole Pieśni i Tańca Uniwersytetu Łódzkiego Kujon i Akademickim Zespole Muzyki Narodów Słowiańskich Bałałajki. Studenci mogą trenować w kilku sekcjach sportowych w ramach Klubu Uczelnianego Akademickiego Związku Sportowego Uniwersytetu Łódzkiego oraz w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu. Na Uczelni działają również organizacje studenckie m.in. Erasmus Student Network czy AIESEC.

Za wsparcie osób z niepełnosprawnością odpowiada Akademickie Centrum Wsparcia. Studenci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z takich form wsparcia jak; możliwości ustalenia indywidualnego planu zajęć i zaliczenia przedmiotu na odrębnych zasadach, stypendium dla osób z niepełnosprawnością, konsultacji edukacyjnych, dedykowanego doradztwa zawodowego oraz konsultacji psychologicznych, dostosowanych zajęć sportowych, asystenta, zmiany warunków uczestnictwa w zajęciach oraz form ich zaliczania, udogodnień w Bibliotece, wypożyczalni specjalistycznego sprzętu oraz bezpłatnego transportu. Na Uczelni został także zainstalowany system TOTUPOINT, wspomagający orientację przestrzenną oraz zwiększający poziom bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnością narządu wzroku. Akademickie Centrum Wsparcia prowadzi także działania z zakresu wsparcia psychologicznego, rozwijania umiejętności przydatnych w studiowaniu oraz profilaktyki uzależnień. Studenci zagraniczni uzyskują wsparcie ze strony Działu ds. Jakości Kształcenia i Obsługi Studenta oraz Sekcji ds. Internacjonalizacji, w którym komunikacja odbywa się w języku angielskim. Program Erasmus+ jest prowadzony przez Prodziekana ds. Współpracy Międzynarodowej oraz Wydziałowego Pełnomocnika Rektora UŁ ds. Programu Erasmus.

System Uczelni uwzględnia sposób zgłaszania przez studentów skarg i wniosków. Studenci mogą zawrzeć swoje uwagi w ankiecie, a w trakcie trwania roku akademickiego mają możliwość zgłoszenia swoich uwag bezpośrednio pracownikom dziekanatu lub pozostawienia swych uwag w skrzynce znajdującej się przy drzwiach Dziekanatu. Mają możliwość także zgłaszać swoje wnioski bezpośrednio Prodziekanowi ds. Studenckich w trakcie jego dyżuru. Wprowadzono zmiany na podstawie składanych przez studentów wniosków o utworzenie specjalności, pomimo małej liczby osób zapisanych oraz zwiększenie limitu miejsc na zajęciach do wyboru podczas zapisów.

W celu prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa studentów oraz przeciwdziałania wszelkim formom dyskryminacji i przemocy, a także zasady postępowania i reagowania w przypadku zagrożenia lub naruszenia bezpieczeństwa, dyskryminacji i przemocy wobec studentów, jak również pomocy ofiarom wprowadzony został Regulamin Przeciwdziałania Mobbingowi na Uniwersytecie Łódzkim oraz powołana została Komisja Antymobbingowa, Rada ds. Równego Traktowania, Komisja Dyscyplinarna, która zajmuje się bezpośrednio kwestiami związanymi z zachowaniem nieetycznym oraz Zespół ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji, który opracowuje mechanizmy działania, pozwalające studentom i pracownikom skutecznie reagować na ewentualne przypadki dyskryminacji. Podpisana została także Karta Różnorodności, która jest zobowiązaniem, podpisywanym przez organizacje, które decydują się na wprowadzenie zakazu dyskryminacji w miejscu pracy i na działania na rzecz tworzenia i promocji różnorodności. W celu zapewnienia bezpieczeństwa studentom na Uczelni szkolenie z zasad BHP i zasad ochrony przeciwpożarowej jest obowiązkowe.

Uczelnia wspiera merytorycznie i finansowo działania organizacji studenckich oraz Samorządu Studenckiego. Do Samorządu Studenckiego oraz kół naukowych przypisani są opiekunowie.

Przedstawiciele Samorządu są członkami Rad i Komisji Uczelni m.in. Rady Wydziału Zarządzania UŁ, Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów, Komisji Stypendialnej, Komisji przeprowadzającej komisyjne zaliczenie lub egzamin, a także opiniują programy studiów i regulaminy. Na początku roku akademickiego studenci mogą poznać ofertę kół naukowych w ramach prezentacji *SKOŁOwanie*. Kołami naukowymi rozwijającymi umiejętności związane z kierunkiem są m.in. Studenckie Koło Naukowe Kreatywności Biznesowej BIZAKTYWNE, Studenckie Koło Naukowe ManageTEAM, Studenckie Koło Naukowe Zarządzania Zasobami Ludzkimi Personalni, Studenckie Koło Naukowe Zarządzania Strategicznego Stratolog.

Prowadzone są przy udziale studentów okresowe przeglądy systemu wsparcia w formie badań ankietowych, które obejmują ocenę jakości obsługi administracyjnej, ocenę nauczycieli i prowadzonych zajęć, ocenę infrastruktury oraz ocenę praktyk. Monitorowane są także losy absolwentów. Wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do doskonalenia wsparcia i jego form, m.in. wydłużone zostały dyżury pracy dziekanatu w okresie podpisywania umów, rozliczania sesji, przedłużania legitymacji; utworzone zostały dodatkowe miejsca do nauki i stref relaksu dla studentów; zainstalowano biletomaty przy Dziekanacie oraz dokupiono oprogramowanie i podręczniki.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów jest systematyczne i ma charakter stały. Studenci mogą ubiegać się o świadczenia pomocy materialnej tj. stypendia i zapomogi. Wsparciem dla studentów wybitnych oraz motywacją do osiągania lepszych wyników w nauce jest m.in. stypendium Rektora. W celu realizacji programu studiów oraz projektów studenckich, udostępnione są adekwatne do celów kształcenia sprzęty na terenie Uczelni. Osobą wyznaczoną do bezpośredniego kontaktu ze studentami kierunku jest Opiekun Roku oraz Prodziekan ds. Studenckich. Kompetencje kadry wspierającej proces nauczania, w tym kadry administracyjnej oraz ich dostępność odpowiadają potrzebom studentów i umożliwiają wszechstronną pomoc w rozwiązywaniu spraw studenckich. W ramach wsparcia do wejścia na rynek pracy Uczelnia w celach prowadzenia zajęć, dodatkowych szkoleń i warsztatów współpracuje z przedsiębiorstwami i instytucjami, których działalność związana jest z tematyką kierunku studiów. Uczelnia wspiera merytorycznie i finansowo działania organizacji studenckich oraz Samorządu Studenckiego. Uczelnia wspiera różnorodne formy aktywności studentów. Studenci odbywają szkolenia przygotowujące do udziału w zajęciach zdalnych oraz udostępniane są im niezbędne poradniki i instrukcje w celu ich realizacji. Uczelnia wspiera merytorycznie i finansowo działania organizacji studenckich. Przeprowadzane są okresowe przeglądy systemu wsparcia studentów, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do doskonalenia wsparcia i jego form.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Uczelnia zapewnia publiczny dostęp do informacji o studiach dla szerokiego grona odbiorców w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Strona jest dostępna w języku polskim i angielskim, nie jest dostosowana do osób z niepełnosprawnością. Obecnie trwają prace nad utworzeniem strony internetowej dostosowanej do wymogów i potrzeb osób z niepełnosprawnościami, dostępnej w kilku językach obcych.

Na wydziałowej stronie www (dostępnej także w wersji mobilnej) studenci mogą znaleźć plany zajęć, terminy dyżurów prowadzących zajęcia oraz aktualne informacje związane z tokiem studiów. W dedykowanych miejscach przedstawione są: wydarzenia, które odbywają się na Uczelni m.in. szkolenia, wykłady otwarte, inicjatywy kół naukowych; informacje dotyczące stypendiów, konkursów, wyjazdów zagranicznych dla studentów; regulaminy, ustawy i wnioski, zasady dyplomowania, materiały dydaktyczne z poszczególnych przedmiotów, wzory podań, regulaminy, informacje, z którymi należy się zapoznać przed egzaminami licencjackim i magisterskim, wykaz opiekunów grup obowiązujący w danym roku akademickim, dane kontaktowe działów. Szczegółowe informacje o zapisach na zajęcia do wyboru wraz z wynikami dostępne są w zakładce *zapisy na zajęcia*.

Program studiów wraz z efektami uczenia się oraz systemem weryfikacji dostępny jest po zalogowaniu w systemie USOSweb

W wyszukiwarce pracowników znajdują się podstawowe informacje o pracowniku, takie jak: stanowisko, jednostka zatrudnienia, numer pokoju, dane kontaktowe, terminy konsultacji oraz wykaz publikacji. Profile są na bieżąco uzupełniane o takie informacje jak nieobecności oraz materiały dydaktyczne przeznaczone dla konkretnych grup wykładowych.

Kandydaci mogą się zapoznać z informacjami przydatnymi do rozpoczęcia studiów na kierunku. Na portalu rekrutacyjnym Uczelni można odnaleźć informacje o prowadzonym kierunku, takie jak: charakterystyka kierunku, możliwe formy zatrudnienia i losy jego absolwentów, plan studiów oraz sposoby i formy rekrutacji na ten kierunek.

Podstawowe informacje o Uczelni, wewnętrzne akty normatywne, przepisy dotyczące procesu zapewniania jakości kształcenia oraz dokumenty związane ze studiami są dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej.

Istotną rolę w komunikacji ze studentami oraz interesariuszami zewnętrznymi są media społecznościowe (Facebook, YouTube i LinkedIn), gdzie znajdują się aktualne informacje o wydarzeniach, sukcesach i funkcjonowaniu Uczelni. Studenci aktywnie korzystają z tej formy komunikacji, szczególnie w czasie pandemii.

Monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, na podstawie bieżących przeglądów, w tym przeglądów przy użyciu narzędzi analitycznych oraz badań ankietowych prowadzi Dział Administracji i Komunikacji. Brane są pod uwagę także sugestie studentów, pracowników oraz interesariuszy zewnętrznych. Na koniec każdego roku kalendarzowego przygotowywane są podsumowania z podjętych działań komunikacyjnych przez Wydział.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Informacja o studiach jest dostępna publicznie na stronie internetowej Uczelni oraz w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem. Na stronie internetowej Uczelni oraz w Biuletynie informacji Publicznej można znaleźć aktualne informacje oraz najważniejsze akty prawne związane z funkcjonowaniem Uczelni. Na portalu rekrutacyjnym Uczelni można odnaleźć informacje o prowadzonym kierunku, takie jak: charakterystyka kierunku, możliwe formy zatrudnienia i losy jego absolwentów, plan studiów oraz sposoby i formy rekrutacji na ten kierunek. Dla wszystkich odbiorców dostępne są dane kontaktowe oraz informacje na temat wsparcia w procesie nauczania. Prowadzone jest monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców, na podstawie bieżących przeglądów, w tym przeglądów przy użyciu narzędzi analitycznych oraz badań ankietowych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Głównym aktem prawnym regulującym funkcjonowanie systemu jakości kształcenia jest Uchwała nr 28 Senatu z 28.09.2020 r. Określa ona cele systemu oraz środki do ich osiągnięcia. Reguluje również funkcjonowanie głównego organu opiniodawczo-doradczego Rektora UŁ w zakresie dydaktyki i kształcenia, to jest Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia. Na poziomie uczelnianym funkcjonują pełnomocnicy Rektora ds. systemu akumulacji i transferu punktów ECTS, ds. wymiany międzynarodowej i ds. praktyk zawodowych. Wspieraniem systemu jakości jest Centrum Obsługi Studenta i Doktoranta, które sprawuje administracyjną pieczę nad studiami, ich prowadzeniem oraz wydawaniem dyplomów ukończenia studiów, ale także zapewnia merytoryczne i techniczne wsparcie w zakresie dydaktyki, jej spójności i doskonalenia.

Na szczeblu Wydziału sprawowany jest stały nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad programem studiów i obejmuje przede wszystkim analizę programów studiów pod względem realizacji zakładanych efektów uczenia się, weryfikacji systemu punktów ECTS oraz monitorowania kwalifikacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunkach. Doskonalenie programów studiów jest w kompetencji Rady Programowej kierunku, w skład której wchodzi: nauczyciele akademicy, studenci i przedstawiciele praktyki gospodarczej. Aktywny udział w tym obszarze

podnoszenia jakości kształcenia odgrywają kierownicy katedr i koordynatorzy kierunku. Do głównych działań merytorycznych należą przegląd i modyfikacje celów kształcenia, zakładanych efektów uczenia się, treści oraz metod kształcenia, a także sposobów weryfikacji efektów uczenia się.

Całościowy nadzór merytoryczny nad kierunkiem sprawuje Prodziekan ds. Jakości Kształcenia i Współpracy z Otoczeniem oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia. W zakresie nadzoru organizacyjnego i administracyjnego podejmowane są przede wszystkim działania mające na celu gromadzenie kompletnej dokumentacji dla wszystkich kierunków kształcenia, zapewnienie całościowej obsługi kierunków w zakresie planowania i przebiegu zajęć dydaktycznych, zgodnie ze programem studiów, a także sporządzania planu hospitacji oraz gromadzenia ocen z hospitacji zajęć dydaktycznych i sporządzania sprawozdań z realizacji poszczególnych elementów.

Ważnym elementem działalności organizacyjnej jest kreowanie relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym programy mentoringowe, czy współpraca ze szkołami średnimi. Relacje te pozwalają w większym stopniu uwzględnić w programach studiów wymagania stojące przed absolwentami kierunku, w kontekście wyzwań współczesnego rynku pracy. Obowiązki w tym zakresie realizuje przede wszystkim Dział Jakości Kształcenia i Obsługi Studenta.

Na Wydziale opracowano całościową procedurę projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programów studiów. Proces ma charakter wieloetapowy i uwzględnia wszystkie zasady projektowania programów studiów przyjęte w Uniwersytecie Łódzkim. Aby zagwarantować jak najwyższy poziom kształcenia, każda zmiana dokonana w programach realizowanych od nowego roku akademickiego podlega ocenie merytorycznej i organizacyjnej dokonanej przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia w porozumieniu z Wydziałową Radą Samorządu Studentów. Komisja rekomenduje zmiany w programie do zaopiniowania Radzie Wydziału Zarządzania, a następnie program zostaje przekazany do zaopiniowania Uczelnianej Radzie ds. Jakości Kształcenia i zatwierdzenia na Senacie Uczelni.

Monitorowanie i bieżąca weryfikacja zakładanych efektów uczenia się należą do obowiązków wszystkich prowadzących zajęcia dydaktyczne, którzy corocznie, przed rozpoczęciem roku akademickiego dokonują weryfikacji oraz aktualizacji kart przedmiotów. Są one następnie zatwierdzane przez: koordynatora kierunku, kierownika kierunku i WKdsJK. Okresowy przegląd programów studiów należy do kompetencji kierowników i koordynatorów kierunków oraz Rad Programowych, które obradują dwa razy w ciągu roku.

Kierownicy kierunków są odpowiedzialni za zapewnienie realizacji wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Treści programowe określonego przedmiotu muszą być powiązane z przedmiotowymi efektami uczenia się. System Minerva wspomaga i zapewnia automatyczną weryfikację, w jakim stopniu poszczególne przedmioty zapewniają realizację kierunkowych efektów uczenia się i należy wskazać, że jest ważnym wspomagającym elementem systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Ważną rolę w doskonaleniu i realizacji programu studiów odgrywają interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni, obie te grupy spełniają istotne zadania przy doskonaleniu bieżących programów studiów. Celem poprawy jakości kształcenia i lepszego dostosowania treści programowych oraz metod kształcenia do wymogów rynku pracy angażują się oni w proces doskonalenia, a także w ich realizację.

Studenci poprzez samorząd studencki mogą także wyrażać opinię dotyczącą zmian w programach studiów. Ważnym elementem oceny osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku jest systematyczne przeprowadzanie oceny zajęć wśród studentów. Ankiety studenckie dotyczą oceny poszczególnych przedmiotów i ich prowadzących, w tym również uwag, o przydatność poruszanych na danym przedmiocie, w opinii studenta, treści. Ankiety przeprowadzane i weryfikowane są w każdym roku

akademickim. Wnioski z analiza wyników przeprowadzonych wśród studentów badań są uwzględniane w procesie przygotowania rekomendacji do działań zmierzających do podniesienia jakości kształcenia na kierunkach i zmian programu studiów.

Na doskonalenie programu studiów wpływ mają również członkowie Rady Biznesu jak i interesariusze zewnętrzni, którzy biorą udział w procesie realizacji programów studiów w roli wykładowców-praktyków. Interesariusze zewnętrzni biorą czynny udział w realizacji programów studiów szczególnie o profilu praktycznym oraz biorą aktywny udział w organizowaniu praktyk.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelniana Rada ds. Jakości Kształcenia jest nadrzędnym organem opiniodawczym jakości kształcenia. Na poziomie uczelnianym funkcjonują pełnomocnicy Rektora ds. systemu akumulacji i transferu punktów ECTS, ds. wymiany międzynarodowej i ds. praktyk zawodowych.

Na szczeblu Wydziału sprawowany jest stały nadzór merytoryczny, organizacyjny i administracyjny nad programem studiów i sprawuje go Prodzikan ds. Jakości Kształcenia i Współpracy z Otoczeniem oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Na Wydziale Zarządzania opracowano całościową procedurę projektowania, dokonywania zmian i zatwierdzania programów studiów. Proces ma charakter wieloetapowy i uwzględnia wszystkie zasady projektowania programów studiów.

Kierownicy kierunków są odpowiedzialni za zapewnienie realizacji wszystkich kierunkowych efektów uczenia się. Treści programowe określonego przedmiotu muszą być powiązane z przedmiotowymi efektami uczenia się. System Minerva wspomaga i zapewnia automatyczną weryfikację, w jakim stopniu poszczególne przedmioty zapewniają realizację kierunkowych efektów uczenia się i należy wskazać, że jest ważnym wspomagającym elementem systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Studenci poprzez samorząd studencki mogą także wyrażać opinię dotyczącą zmian w programach studiów.

Na doskonalenie programu studiów wpływ mają również członkowie Rady Biznesu jak i interesariusze zewnętrzni, którzy biorą udział w procesie realizacji programów studiów w roli wykładowców-praktyków. Interesariusze zewnętrzni biorą czynny udział w realizacji programów studiów szczególnie o profilu praktycznym oraz biorą aktywny udział w organizowaniu praktyk.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

5. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg poszczególnych zaleceń)

Ostatnia ocena PKA dotyczyła oceny instytucjonalnej dokonanej w 2012 r. na Wydziale Zarządzania (Uchwała 1/2/2013 z dnia 17.01.2013 r.). Sześć kryteriów oceny instytucjonalnej zostało ocenionych wyróżniająco, tj.: 1. strategia rozwoju, 3. cele i efekty kształcenia na studiach doktoranckich i podyplomowych oraz system ich weryfikacji, 4. Zasoby kadrowe, materialne i finansowe, 5. Prowadzenie badań naukowych, 6. Współpraca krajowa i międzynarodowa, 7. System wsparcia studentów i doktorantów, a dwa kryteria uzyskały oceny w pełni: 2. Wewnętrzny system zapewnienia jakości, oraz 8. Przepisy wewnętrzne normujące proces zapewnienia jakości kształcenia. Wizytacja na ocenianym kierunku odbywa się po raz pierwszy.

Przewodniczący zespołu oceniającego

Prof. dr hab. Tadeusz Kufel